VIAȚA ILUSTRATĂ

ANUL II. Nr. 3 — MARTIE 1935

POIENARI

Anul II Sibiu, Martie 1935 Nr. 3

VIAȚA ILUSTRATĂ

Director: NICOLAE COLAN

PENTRU MAI MULTĂ DEMNITATE NAȚIONALĂ

„Ce-o să spună Europa?..."

A fost o vreme, când divanurile Principatelor, înainte de a lua o hotărâre, se întrebau cu o justificată teamă: „Ce-o să spună sublima Poartă?" Şi'n această întrebare se vădea întreaga conştiinţă chinuită a celorce nu aveau „mână liberă" — ca să vorbim cu o expresie politică din zilele noastre — în cârmuirea ţărilor, în fruntea cărora erau puşi.

Vremea asta a trecut de mult. Ţările Româneşti şi-au câştigat neatârnarea, s'au unit într'un regat, cu hotarele de curând lărgite, cuprinzând — din îndurarea lui Dumnezeu şi prin jertfa vitejilor noştri ostaşi — aproape întreg pământul românesc. Unirea şi independenţa din afară s'a înfăptuit, dar cea din lăuntru, din suflete, zăboveşte încă. Dece n'am mărturisi-o sincer? În sufletele noastre zăbovesc încă epavele conştiinţei de supuşi, de şerbi. Soarele libertăţii naţionale cu lumina şi căldura lui, n'a străbătut încă în toate ascunzişurile sufletului nostru. Sufletul nostru mai are unghere întunecoase, în cari stafiile se simt bine şi de unde ne sperie din când în când, surdinându-ne elanul spre faptele mari ale demnităţii etnice. In faptele noastre personale sau colective ne dovedim încă robii xenocraţiei, plainicii smeriţi ai străinismului şi idololatrii inconştienţi ai fetişilor în cari nu'ndrăsnim să dăm cu piciorul.

Să nu creadă cineva că grandilocvenţa oratorilor festivi de pela serbările naţionale sau demagogia naţională din epoca alegerilor parlamentare este în stare să desmintă acest adevăr. Fiindcă îndată ce se pune problema faptelor — naţionalismul nostru ia de obiceiu drumul larg al compromisurilor cari... compromit inevitabil.

Grigorescu: Dorobanț

După 16 ani dela unire, n'am ajuns încă să impunem precumpănirea cuvenită a elementului românesc şi ortodox în toate domeniile vieţii de Stat. Fiindcă oridecâteori interesele neamului ne cer o hotărîre, o faptă eroică, intervine frâna întrebării: „Ce-o să spună Europa?" România a ajuns Canaanul tuturor veneticilor. Din laptele şi din mierea acestui Canaan însă mai puţin se hrănesc Românii. Dece? Fiindcă ne temem vecinic de „Ce-o să spună Europa" în cazul că am da naţiei dominante drepturile ce i se cuvin, iar străinilor le-am arăta frumuşel locul mai dinspre uşe în casa pe care nu ei au zidit-o.

Ci iată că alte neamuri nu fac aşa. Purtate de elanul ideii naţionale, se întăresc. Conduse de conştiinţa demnităţii etnice îşi gospodăresc ţara dupăcum *ele* cred de cuviinţă — impunându-şi, după dreptatea cea mai simplă şi cea mai dreaptă, suveranitatea în casa pe care *ele* au zidit-o. Şi „Europa" nu mai spune nimic... Fiindcă chiar dacă ar spune, ar face-o'n zadar. Ia uitaţi-vă puţin împrejur, ce face Italia, Germania, Polonia, Sârbia şi... Turcia, care nu-i chiar în Europa? Fac pur şi simplu po-

litica demnităţii etnice. Istoria lor recentă dovedeşte o strălucită resurecţie a ideii naţionale; şi „Europa" nu mai spune nimic. Fiindcă n'are ce spune.

Iar noi trăim târându-ne viaţa, robeşte, depe-o zi pe alta, petecindu-ne haina intereselor naţionale cu zdrenţele pe cari ni le îngădue teama de „Ce-o să spună Europa" şi aşteptând dela Societatea Naţiunilor realizarea lui „numerus valachicus" pe care-l cer astăzi zgomotos — alături de dl O. Goga, apostolul de totdeauna al naţionalismului integral — până şi sacerdoţii cari nu prea de mult tămâiau încă altarele democraţiei internaţionale.

Şi totuşi această tristă situaţie nu mai poate dura. Conştiinţa dreptăţii naţiei româneşti trebue să intre ca factor activ, suveran, în politica noului Stat românesc. Orice-ar spune „Europa". In definitiv ar fi timpul să ne întrebăm şi: Ce vor spune urmaşii despre faptele noastre săvârşite sub zodia unei Europe naţionaliste.

NICOLAE COLAN

NOI ŞI STRĂINĂTATEA, SAU...

FABULA DACO-ROMANĂ

O ieşire peste hotare, pentru tine român care citeşti şi pentru mine român care scriu, deopotrivă, îşi are primejdiile ei. Cu atât mai amare cu cât lovesc în acea intimă coardă a inimii tale ce-ţi grăieşte mereu de-o dragoste pentru un pământ ce-i al tău din veci şi pentru veci de veci. Te doare cumplit când auzi, nu odată, oameni dealtfel bine intenţionaţi, plesnindu-ţi câte una de asta: „Parte din România de azi nu-i a voastră!" Sunt tânăr şi prea puţină vreme s'a scurs de când am plecat deacasă printre străini cu limbă aspră şi cu suflet ce nu-i la fel cu al meu, ca să pretind că posed deja experienţa străinătăţii. Şi totuşi, decepţii de natura arătată aci am avut din bunăvreme. Ele-mi dau dreptul să mă spovedesc aici, cum mă spovedesc şi să-mi stâmpăr jarul de pe inimă. Vor mai veni şi altele, o ştiu bine! Nu-i vina toată a străinilor cari ni le pricinuesc. Mai e şi vina noastră. Şi maicuseamă a acelora cari încă mai au ceva de împărţit cu noi. Nu-i vinovat acel tânăr universitar grec cu care călătoream astăvară dela Atena la Sf. Munte Athos, dacă a putut să-mi spună cu o graţioasă naivitate, că'n România de azi numai nouă milioane de români avem, iar restu-s minoritari. Digestia acestei noutăţi — ciupită desigur din arhiabundentele broşuri de propagandă revizionistă — vă închipuiţi, mi-a dezorganizat trup şi suflet deopotrivă, mai cu succes decât răul de mare atât de frecvent în apele neastâmpărate ale Egeei. Mai sunt mulţi asemenea lui. Şi gândul acesta mă durea realmente. Cum ajung la astfel de prăpăstii? Din nepăsarea noastră, care până mai ieri-alaltăieri contrasta atât de vinovat cu „generoasa" propagandă ce ne-o făceau gratuit vecinii dela Tisa, propagandă care nu putea fi altceva decât ceeace e: un bogat izvor de beteagă edificare asupra românescului adevărat, drept, legitim. Acum tot ne-am mai venit în fire. Mă gândesc la Liga Antirevizionistă care a răscolit elanul sufletului românesc, într'un mod laudabil. Până aci, hăului prelung, disperat, prefăcut, de peste Tisa, cu ecou în ţările Europei şi chiar dincolo de pânzele Atlanticului, i-au răspuns doar câţiva oameni de inimă din pătura înaltă, despre cari s'a putut crede că vorbesc, mai mult sau mai puţin, oficial. Universitarilor dela Cluj, dece-am fi nedrepţi refuzându-le un drept şi meritat cuvânt de recunoştinţă pentru tot ce-au făcut şi vor mai face cu atâta „iobagă râvnă" pe seama Ardealului râvnit de sbirii zilelor trecute? „Revue de Transylvanie", în această privinţă, e un rod ce dacă mai întârzia cu coacerea, îl prindea toamna. Căci iată, vecinii dela Vest demult au astfel de hermeşi destinaţi exclusiv străinătăţii. Fac rău că răsfoiesc împreună cu cititorii noştri, unul dintr'aceştia? E şi acesta un mod de a pomeni cu cuvenită discreţie, cu „codrantul" nostru, pe martirii noştri ce-au fost sdrobiţi pe roată.

E vorba de „Nouvelle Revue de Hongrie" (Noua Revistă a Ungariei), care apare la Budapesta, în limba franceză, de 27 de ani de zile. Cetim pe biletul de vizită, destul de copios de altfel şi prezent pe coperta fiecărui număr, slujba ei: contribue a face cunoscută în străinătate naţiunea ungurească; în exemplare bine hrănite, răspândeşte lunar în lume produsele cugetării politice şi ştiinţifice, ale literaturei şi artei ungureşti. Insă unul din principalele ei scopuri constă în „a face cunoscută şi a explica politica externă a Ungariei".

Tot pe copertă, dăm de pomelnicul ostenitorilor. Mulţi dintre ei sunt altceva decât unguri. Cu toată osteneala ce mi-am dat, pe lordul Rothermere nu l-am oblicit printre ei. In numărul de Noemvrie, an. 1934 (şi'n altele, alte!) aflu un articol ce ne priveşte îndeaproape: *Dl Seton-Watson şi Istoria Românilor,* iscălit de Zsombor Szász, fost deputat, membru al delegaţiei austro-ungare (unde?), autorul cărţii de propagandă (la tot cazul revizionistă): „The Minorities in Roumanian Transylvania". Spre norocul nostru,

mai avem şi prieteni printre străini. Cari, pătrunşi de dreptatea cauzei româneşti, nu ne-au precupeţit nicicând simpatia lor. Profesorul R. W. Seton-Watson, prea cunoscut nouă,[1] e dintr'aceştia. De curând, a tipărit în Anglia o documentată şi elegantă „Istorie a Românilor din vremurile romane până la întregire".[2] Care pe placul adevărului fiind alcătuită, foarte n'au isbutit să placă ungurilor. Incât, dl Z. Szász, sârguieşte să-i dee lecţii de istorie profesorului filo-român, croind un studiu de zece pagini (p. 344—353), căptuşit cu clişee vechi şi investmântat într'un limbaj care — trebue să mărturisesc — face apreciabile sforţări să se ţină la nivelul unei discuţii academice. Pe autorul articolului îl cunosc, printre alţii, Dl Prof. univ. Dr. Silviu Dragomir şi dl Mitiţă Constantinescu, actualul subsecretar dela finanţe, cari au avut de-aface cu temerarul apologet al mălăeţei cauze revizioniste. Ambii au desbătut, după unire, pe seama străinătăţii, nişte probleme de-o acută importanţă.[3] Incă din primele rânduri, vorbind de actuala propagandă românească, autorul ii face praf pe amândoi, când spune că nici nu se gândeşte la lucrările D-lor, în opiniile ce le formulează. Dlui S. Dragomir nu-i poate uita un lucru: Z. Szász vorbise într'una din lucrările lui — cum mărturiseşte aici — de „vidul trecutului românesc" iar dl S. Dragomir atribuise această expresie „aroganţei feudale a scriitorului". Dar, să ne întoarcem la matcă.

Trei lucruri sunt de reţinut din articolul pomenit. Să le luăm pe rând.

I. Cum vede dl Z. Szász propaganda ce ne-o facem noi Românii?

Aşa cum nu e şi cum am dori să fie, cum trebue să fie, cum va fi! Plecând dela nişte aprecieri foarte juste ale dlui Prof. N. Iorga, formulate în conferinţa „Propaganda în străinătate", la Institutul Social Român, în Maiu 1934, pe cari nu-i nevoe să le reproducem întrucât se înţeleg din cele ce urmează, Z. S. se grăbeşte să anunţe străinătatea, că „Dela aceste cuvinte ale dlui Iorga, situaţia s'a schimbat. România, actualmente, este un focar de propagandă intinsă şi această propagandă trebue să fie eficace, căci ea este inteligent organizată" (p. 344). O astfel de judecată era necesară. Proştii ăia de streini trebue să ştie că România e neastâmpărată, că-i aşa şi pe dincolea, că,

Româncă din Gorj

dragă Doamne... Ungaria-i „Maica Precesta". Mizerabil subterfugiu pentru... avioane cu „Justiţie pentru Ungaria" etc. etc. Autorul e inteligent, nimic de zis, dar mai e cel puţin miop.

II. Dl Seton-Watson, în istoria ce-a scris-o, vorbeşte ca un om de ştiinţă, dar şi cu o firească simpatie pentru poporul român. Simpatie dictată nu de raţiuni periferice, ci de nestrămutata putere a adevărului. Şi atâta, ajunge! Ce'nsemnează cartea D-sale pentru străinătate şi pentru noi — mai trebue s'o spunem?

III. Z. Szász şi Istoria Românilor. Pe care o desvoltă urmărind pas cu pas pe S.-W. Câteva petece din articolul său: „Asupra subiectului originii acestui popor, nu posedăm date sigure şi totuşi, chestiunea originii sale... a jucat un rol important în închegarea României-Mari, una din principalele raţiuni ale anexiunii Transilvaniei fiind tocmai teoria „continuităţii daco-romane", a caracterului autohton al poporului român în pământul ardelenesc. Această teorie a fost inventată la începutul sec. XIX de nişte preoţi uniţi români, văzând pe Dacii reduşi în sclăvie reprezentaţi pe columna traiană şi comparând limbile italiană şi latină cu limba românească. Fără alte cercetări şi fără a se'ngriji de probe istorice, ei au plăsmuit o teorie după care Românii sunt etc. etc..." (p. 345). Alta, care ne lămureşte de ce Românii din Ardeal s'au împărtăşit de tratamentul maşter pe care-l ştim cu toţii, din partea stăpânilor de ieri.

[1] Să se vadă cele scrise atât de frumos, despre acest distins prieten al Românilor, de dl Octavian Goga in: Insemnările unui trecător — Arad, 1911.

[2] R. W. Seton-Watson: A History of the Roumanians from Roman Times to the Complection of Unity; Oxford—Chambridge; University Press.

[3] S. Dragomir — The Etnical Minorities in Transylvania. Mitiţă Constantinescu — L'évolution de la propriété rurale et la réform agraire en Roumanie.

Desigur, tot din pricina noastră: „Dacă după constituția Transilvaniei națiunea română n'a format una din națiunile constitutive ale țării (ungurești), aceasta se explică nu numai prin imigrația târzie a Românilor (?), prin prioritatea (?) ocupației ungurești, ci și prin nivelul lor intelectual și social inferior, genul lor de viață nomadă (?), lipsa de metodă în sălășluirea lor și evoluția constituțională care decurgea din aceste diverse cauze" (p. 346). Iar dupăce ne-a făcut cu ou și cu oțet strămoșii, pentru a ilustra mărinimia politicii maghiare față de neamurile conlocuitoare, adaogă: „Saxonii (Sașii), cu toatecă și ei deasemenea au venit să se așeze aci mai târziu, se bucurau de privilegii excepționale; Românii, dimpotrivă, conform standardului lor de viață, au rămas șerbi și prin aceasta, la marginea constituției..." (p. 346). „Unirea celor două principate... n'a dus la unirea tuturor Românilor. In afara regatului (vechiu), multe milioane de români locuiau în Ungaria, în Bucovina și Basarabia.

„Cei din Bucovina trăiau mulțumiți în cadrele statului austriac, fără conștiință națională și fără aspirații culturale independente" (X. 348). Ce zic la asta tinerii universitari din societățile academice cernăuțene „Junimea" și „Academia Ortodoxă"? Mai luăm o postate: „Tratativele diplomatice, consiliile de coroană, fazele răsboiului, eșecul românesc și „victoriile" (ghilimelele sunt ale autorului și au un sens ironic!), pacea dela București, se succed în cartea Dlui S. W." Și apoi, continuă ...subțire: „Ceeace într'o anumită măsură displace la un istoric atât de eminent, este antipatia parțială cu care el înconjoară persoane și lucruri, de fiecare dată când acestea nu servesc la ruina Monarhiei austro-ungare și la nașterea României mari, ca de pildă persoana contelui Tisa sau oameni de stat români germanofili, ca P. Carp și Maiorescu (poate: Marghiloman!); în acelaș timp ești surprins de simpatia cu care comentează dezertarea soldaților de naționalitate română din armata austro-ungară, înalta trădare a Românilor din Transilvania etc." Da, Domnule Z. S. e cazul să-ți spunem Dtale și confraților de idei cari agită astăzi chiar între hotarele prea îngăduitorului pământ românesc, că atunci când soldații români au dezertat din armata austro-ungară, ei s'au întors... *acasă!* Atunci, graiul sângelui a vorbit! Voi nu veți putea înțelege nicicând fiorii cu cari tinerii de azi, copiii de ieri peste leagănele cărora a bubuit tunul și s'a plecat aripa urgiei, cetim epopeia acestei „înalte trădări": Pădurea spânzuraților, a lui Liviu Rebreanu și semenele ei.

Și, însfârșit, dupăce-l mai acuză pe dl S. W. că n'a utilizat izvoare cu un pronunțat colorit filo-maghiar (Z. S. în articolul său numai din astea folosește!), acest demn ucenic al lui Rössler, Sulzer, Engel, Hunfalvi și soții, continuă: „Iredentismul (românesc) este acela care a împiedicat statul ungar să urmeze o politică minoritară largă și liberală". Și citează din declarațiile patriotice făcute cu diferite prilejuri, de Papiu Ilarian, Aurelian Popovici, Grigorie Moldovan, Teodor Mihali, Iuliu Maniu etc., prezentându-le drept probe de proză incendiară, iredentistă. Adică, despre aceiași Români, despre cari spunea mai 'nainte că n'au reclamat nimic pe seama lor, fiind mulțumiți cu viața inferioară de nomazi, șerbi, clăcași, iobagi, ca mielul cu blana lui, acum spune că făceau iredentism. Nu vi se pare că se contrazice? Concluzia: „Fabula daco-romană constitue una din pietrele unghiulare ale tratatului dela Trianon". Nici nu putea încheia mai în spiritul actualelor lor fierbințeli.

Mă felicit că am răsbătut până la sfârșit, cu fața curată. Doar știți, caracterul nostru de iobagi te'ndeamnă adeseori la vorbe slabe când minciuna-i mai obraznică și mai tenace decât cumpătul tău. Și-i păcat!... Când trebue să mulțumim lui Dumnezeu și opincilor cari au împlântat un steag românesc pe parlamentul din Budapesta, dacă astăzi „păretele din mijloc a fost desființat" și nu mai e zid despărțitor de frați.

Breslau, Februarie 1935.

GRIGORIE T. MARCU

Nostalgie

Svon de păsări, sbor de fluturi,
Zile dulci pierdute'n crâng,
Unde sunteți albe gânduri,
Ca la suflet să vă strâng?

Pui de mierlă, stropi de rouă,
Stog: lumina'n curtea mea,
Amintiri sfărmate plouă:
Inghițite flori de nea.

Clar pârâu, suliți de raze
Fir de vânt pornit prin crâng
Unde sunteți albe gânduri,
Ca la pieptu-mi să vă strâng?

Iarbă udă, flori cruntate,
Lujeri strânși după șerpar:
Țânte vechi cu neuitate
Bucurii de mic hoinar.

Ochi de smoală, plini de soare,
Trupuri mici svârlite'n fân,
Sufletu'nvechit mă doare —
Las să-l doară că-i bătrân!

I. ȚARINĂ

Cântec de primăvară

Din pământul umed, rece
Se ridică abur cald,
Firul ierbei se împrece
Din adâncuri să răsară...
Soare'n apa ta mă scald
Eu, în zi de primăvară!

Vânturi line, dinspre baltă
Rătăcesc necontenit,
Iar câmpiile tresaltă
La suflarea lor ușoară...
Sufletu-mi nepotolit
Ca de-o taină se'nfioară.

Ca o floare plutitoare
Văd un fluture zburând,
Ar dori acum o floare,
Dar nu-i una înflorită...
O, venit-a prea curând
Dintr'o lume adormită!

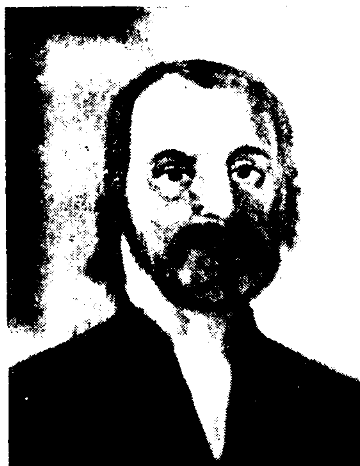
Ghiocei

Și mereu, mai cu tărie,
Seva viață firii dă,
Din ogoare spre tărie
Se înnalță mii de zvonuri;
In uimire gândul stă,
Și se roagă'n calde tonuri.

DAFNA-BLAGAIANA

CLIPE DIN VIAȚA LUI CRIȘAN

PROROCUL[1]

Crișan

I

Se lăsau domoale umbrele înserării peste curtea baronului Iózsika din Brănișca-Murășului zărăndean. Castelul străvechiu, cu zidurile sale groase cât stâncile, părea o cetate din lumea uriașilor. Tinăra și frumoasa baroneasă Maria, care înflorea cu maci o pânză de in, în foișor, părea o crăiasă mândră din povești iar brazii, cari încingeau foișorul în cununile lor verzi, păreau o ceată de străjeri voinici, gata a se face lut pentru apărarea stăpânei lor alese.

Degetele subțiri ale baronesei din când în când împrumutau răgaz de odihnă acului și ochii ei senini, ca două picături de rouă pe-o față de crin, colindau mulțumiți prin viile pline de rod, de pe costișul din apropiere, să zărească pe-acolo pe soțul ei Anton, care se repezise de curând, călare, să vadă dacă-s strugurii buni de cules.

Privirea ei sprintenică îl și întâlni. Inima îi bătea fericită, deslușind vrednicia soțului ei drag, care trecea cu grijă dela șir la șir de vițe aurii, să afle starea rodului. Iar în mintea ei se luminară și icoanele celorlalte vrednicii de seamă ale lui și tot sufletul ei se simția copleșit de-un val de bucurie învrâstat cu mândrie, căci vița baronească Iózsika nu-i mai joasă'n vrednicii decât neamul ei grofesc Teleki.

Din visul cel treaz o deșteptă, însă, scâncetul cățelușului ghemuit la picioarele ei. S'arată îndată și ușierul, spunându-i că la poarta cea mică așteaptă un strein și vrea să-i împărtășească o veste.

— Ce strein? întrebă ea, supărată, pentru destrămarea năstrapei de aur a visării.

— Spune că-i proroc.

— Ce fel?

— Proroc.

[1] După Fr. Szilágyi, „A Hora világ Erdélyben", p. 227.

— E în toate mințile?

— Pare.

— Cam greu se poate. Dar ce înfățișare are?

— Un rumân înalt și zdravăn, cât un munte. Căciula lui cât e un snop de mare. Țundra-i mătură pământul. Un ochiu îi este oblonit c'o cârpă. În brațe poartă o icoană sfântă. Iar de cârjă are țintuită o cruce.

— Ciudat. Și ce vrea?

— Să vă desvelească o taină.

— Ce taină?

— O taină mare.

— Bine-bine, dar ce fel de taină mare?

— Mi-a mărturisit că numai între patru ochi o poate spune.

— Numai între patru ochi?

— Numai.

Baroneasa se gândi puțin cu capul proptit în palmă, apoi oblindu-se urmă:

— La inceput mi se părea țignit. Acum, însă, bănuiesc că-i un tâlhar ascuns sub înfățișarea de sfânt, ca să poată pătrunde mai ușor în castel, să ne jăfuească! De aceea vrea el să vorbească numai între patru ochi!

— Poate. M'a și amenințat că dacă nu-l las cu frumușelul, va pătrunde cu puterea aici.

— Ai văzut? E un tâlhar viclean. Izgonește-l îndată de prin laturile castelului!

II

Asfințitul stângea cele din urmă raze însângerate din candela soarelui. Vântulețul înpăinjenirii adiea cu'n suflu lin. Cetina din preajma foișorului șopotea un viers ușor. Baroneasa se lăsă din nou în barca gândurilor ei de bună mireasmă sufletească. Iar ușieru-și strânse'n pripă câteva slugi și ieși la poartă, s'alunge cu furci și cu ciomege pe tâlharul cel fățarnic. Dar tocmai când să'nceapă înmuierea oaselor, s'auziră ropote de copită și nimeri pe loc baronul.

— Dumnezeu mi te-a adus, baroane, ca să-ți vestesc o veste nouă — strigă streinul, îndată ce îl zări.

Baronul îl sfrederi până'n rărunchi, cu privirea lui de viespe și-l întrebă apoi răstit:

— Tu, cine ești?

— Un proroc. Și, am grăbit la tine, să-ți prorocesc o taină mare! Dar numai între patru ochi!

— Eu nu cred în prorocii cei de azi! Ține banul ăsta și veziți de cale mai departe!

— Eu n'am nevoie de banul tău, făr' tu ai nevoie de prorocia mea! Ascultă-mă dar, baroane!

— De nu pleci îndată, te dau pe mâna slugilor, cari așteaptă ca harapii și va fi vai de capul tău!

— Bate-mă, numai ascultă-mă! Că mi-e milă de zilele tale! Că-i mare primejdia ce te-amenință! Că-s grei norii ce se ridică!

— Ce flecar nerușinat! Vânturați-l îndată de-aici! Dar grijiți să nu-l schilăviți — porunci baronul slugilor sale și porni spre poarta de stejar cernit. Streinul strigă atunci cât putu în urma lui:

— Craiu nou s'a ridica'n curând! Va veni ca o furtună! Focul și sângele sunt semnele lui! Inota-vor până'n glesne prin sânge și oamenii și dobitoacele!

Baronul i-a auzit cuvintele bine, dar nu i-a mai dat nici un răspuns, făr' a trântit cu mânie poarta grea. Slugile tăbărără, ca hârăii, asupra prorocului și-l isgoniră ca pe-un câne. Dar el striga cumplit din drum:

— Craiu nou!.... Cu foc!... Cu sânge!...

III

Baroneasa își aștepta cu nerăbdare soțul, să-i povestească întâmplarea cu prorocul, iar baronul se grăbea să-i ducă aceeaș veste. N'apucară însă, a-și tălmăci îngrijorările și se și arătă un isprăvnicel c'o scrisoare.

— Dela cine-i? îl întrebă baronul.

— Nu știu — îi răspunse slujbașul întinzându-i hârtia.

— Cum, nu știi? Dar cine ți-a dat-o?

— Nu mi-a dat-o nimenea, făr' am găsit-o eu în poartă.

— Când?

— In clipa asta.

— Ne-a lăsat-o, poate, prorocul — întregi baroneasa, bănuitoare.

— E cu putință, Mario, căci iobagii ăștia-s meșteri în vicleșug — îi răspunse Anton, apropiindu-se de lampa mare și deschizând scrisoarea.

Literile erau chirile. Curate și frumoase ca mărgelele. Ele purtau în curățenia lor o fărâmă din amarul și din revolta sufletului rumânesc. Baronul îl desprinse îndată și-i sări tot sângele în obraz.

— Cetește mai tare, dragă, să pricep și eu — îl rugă baroneasa, nedumerită.

— El este! Nemernicul! Scrisul e la fel cu graiul lui!

— Prorocul?

— El!

— Și ce scrie?

— Ascultă: Pocăiește-te! Nu mai prăda pe cei săraci! Nu mai robi pe cei mai slabi! Nu mai bate pe supuși! Nu mai lucra fărădelege! Nu mai umbla pe calea răutății! Dacă mă vei asculta, peste puțină vreme te vei bucura! Dacă nu mă vei asculta, peste puțină vreme vei plânge în suspin și tu și toată casa ta! Și va plânge și pământul de mila voastră! Dacă nu mă vei asculta, te-a

lovi un năcaz şi-o jale mare şi vei dori să nu te fi născut în lume!

— Ajunge, dragă, ajunge. Nu mai ceti, că mă 'ngrozeşte slova asta cobitoare de năpastă — il întrerupse 'n glas de vaier baroneasa.

— Isprăvnicele, du-te repede la birău şi porniţi îndată pe urma prorocului. Poate-l mai ajungeţi. Şi veniţi apoi cu el la mine!

Isprăvnicelul se pierdu în ceaţa serii. Cutrieră cu birăul toate drumurile şi toate unghierele satului, ştirici pe toţi sătenii, dar n'află nimic despre proroc.

În vremea asta soţii neliniştiţi din castel îşi spovedeau îngrijorările:

— Credeam întâi că-i un ţicnit. Mai apoi că-i un tâlhar. Acum bănuiesc că-i vestitorul unor zile negre — grăi baroneasa cu jale 'n glas şi mohoreală în privire.

— Zile negre?... Se prea poate!... Dar nu pentru noi, nemeşi cu drepturi străbune, ci pentru ei, iobăgimea pururea nemulţumită! îi răspunse baronul cu mândrie.

— Ei, Anton, să ţii seamă că nemulţumirea lor o sporeşte însuş împăratul Iosif.

— Adevărat.

— Şi subt încurajarea ochiului împărătesc ei s'or nărăvi din zi în zi mai rău.

— Asta mă pune şi pe mine pe gânduri, dar la urma urmelor, pentru caii nărăviţi s'or găsi ei pinteni ascuţiţi!

— Pân' s'or găsi pintenii, s'a ridica asupra noastră Craiul cel nou, cu gloatele lui vijelioase şi cuvintele prorocului n'or rămânea mincinoase.

— Nu te teme, Mario, căci poporu-i destul de liniştit.

— O, Anton, tu nu cunoşti primejdia apei ce tace?

— Nici nu-i liniştit, ci doarme, chiar.

— O, soţioare dragă, tu nu ştii că nu dorm toţi aceia cari îşi ţin ochii închişi?

— Lasă-o nevăstica mea, căci ştiu eu ce plăteşte naţia asta slăbănoagă. Par'că-i născută în zi de post. Schilavă de braţe, ca să nu ştie 'nvârti sabia şi tare de plumâni, să se poată târâi şi să poată plânge. Iar curajul unuia sau altuia e numai curaj de curcă beată. Pentru măselele ăstora avem noi destule cleşte. Aşa!... Se tulbură iepurii? Nu-i nimic! Le-om pune vulpea de paznic! Se răsvrătesc căprioarele? Le dăm în grija lupului!... Se ridică pădurenii? I-om îngenunchia ca pe copii şi-i vom sili să culeagă surcele pe-acolo, pe unde taie copacii cei mai falnici!...

— Bine-ar fi, Anton, dar inima mea simte altcum...

Poveştile lor se dăpănară până'n miez de noapte şi ceaţa îngrijorării se lăsa tot mai deasă şi mai povarnică peste câmpul sufletului lor.

IV

Trecură două săptămâni dela isgonirea prorocului. In vremea asta slujbaşii stăpânirii îi scotociră urma prin tot ţinutul Zarandului, dar nu-l găsiră, cum nu găseşti şuviţe'n capul chelului. Cuvintele lui, însă, se purtau din gură 'n gură prin toate părţile, cum se poartă plosca la ospeţe.

— De-ar asculta Dumnezeu cuvântul prorocului şi de-ar veni odată Craiul cel nou, să puie biraie mai creştine, să ne povăţuească mai cu milă, căci astea nemeşeşti ar scoate ficat şi din furnică — şi slănină şi din pureci! oftă un iobag amărât de oropsire, în mijlocul satului.

— Adu-l, Doamne, mai de vreme, să ar şi eu pământul meu şi să-mi răstoarne plugul brazda mea! se închina plugarul în ogorul streinului.

— De-ar sosi cu bine, să-mi pasc şi eu odată turma mea! şoptia cu arsură la inimă un ciobănaş pe-o muche de rozor.

Şi glasuri de soiul ăsta răsunau pretutindenea, prin biserici, prin crâşme, prin mori, prin joagăre, pe unde numai se strângea un pâlc de oameni.

V

Ziua următoare era a Domnului. O Duminecă luminoasă ca un zâmbet de mireasă. Slova calendarului arăta 31 Octomvrie 1774. Soţii Iózsika se veseleau în castelul din Hălmăgel, dimpreună cu alţi nemeşi din partea locului. Sburau curcanii rumeni peste mese. Scânteià vinul vechiu prin cupe. Vărsau cântece de flăcări lăutarii. Juca holteieşte vicişpanul cărunt, Ştefan Hollaki. Cânta ştrengăreşte solgăbirăul Wolfgang Naláczi, ca la ziua numelui său. Se ţinea de pozne Mihail Gál şi bătea cărţile dimpreună cu Ladislau Csiszér.

Veselia sporia mereu, ca apa'n gârlă, după ploaie şi petrecerea se lungi vitejeşte până'n seară şi din seară'n până'n miez de noapte. Atunci amestecă cineva cuvintele prorocului în vârtejul svonurilor de pahare.

— Ce proroc? O cârtiţă ce se teme de lumină! Ce scurmă numai prin întunerec! Dar îi vom împrăştia noi muşuroaiele. Şi i-om înfunda noi cărările! strigă un nemeş cu trufie.

— Craiu nou? Să-l vedem odată! Jur că n'a domnì nici atâta cât stă o cioară în par! îi răteză altul cuvântul.

— Iobagu-i marfa noastră! Facem ce vrem noi cu el! Patru zile ne lucrează! A cincia-i bun de vânat! A şasea de pescuit! Iar a şaptea-i rămâne Domnului! s'aruncă al treilea.

— Vorba bună-i pentru el ca petecul de mătasă pentru sacul cel de câlţi! se răstì şi mai

aspru al patrulea. Şi se îmbulzeau şi alţii la vorbă, ca la măciniş la moară. Baroneasa Maria-i asculta cu luare-aminte şi le zise'n urmă mustrător:

— Ei, nemeşilor, nu-i iscusit celce se laudă'n amurg, ci celce se ridică'n zori!...

VI

Vicişpanul înroşit de joc, ca un boboc, ieşi în foişorul larg să se răcorească puţin. Dar n'a rămas acolo cât stă apa'n ciur, căci o lărmuire de pe cale îl făcu s'alerge'n casă strigând:

— Solgăbirăi, ce cată cetele de iobagi pe vremea asta?

— Unde-s?

— Trec pe drum, ca la bătaie.

— Acum?

— Deschideţi ferestrile s'auziţi mai bine!

Pe geamurile crepate, urechile lor prinseră cântece şi glume şi cuvinte de felul ăsta:

— Bine c'a răsărit şi steaua noastră! Ţara asta-i rumânească! Ungurii să plece'n ţara lor! Le-om lua noi toate moşiile!...

Veselia tuturora se schimbă în spaimă. Aceia, cărora le sfârâea mai înainte inima a luptă, se sguliră după gardul tăcerii.

— Ce'nseamnă asta, nemeşii mei? Toată ziua şi toată noaptea mi-aţi grăit ca nişte gâşte la părău, iar acum, par'c'aveţi câlţi în gură!... In primejdie se vădeşte vitejia!... Care răsare'n faţa lor să-i întrebe de noroc? întrebă vicişpanul mâhnit.

— Eu! strigă baronul Iózsika şi se repezi în cale. La graiul lui toţi iobagii se opriră şi la întrebările lui răspunseră cuviincios că vin dela adunarea din Mesteacăn.

— Cu ştirea cui aţi ţinut voi adunarea?

— Cu ştirea şi cu porunca împăratului.

— Cine este mai marele vostru?

— Horia.

— Fost-a şi el la Mesteacăn?

— Nu, că-i beteag acum, dar l-o trimes pe căpitanul Crişan.

— Şi ce-aţi hotărît la adunare?

— Să scăpăm de iobăgie şi să ne facem toţi soldaţi.

— Credeţi că-i cu putinţă?

— Da, cu voia şi cu porunca împăratului.

— Bine. Dar până atunci să fiţi cuminţi şi duceţi-vă 'n pace către casă.

Iobagii plecară liniştiţi, iar baronul alergă în casă şi spuse privind în ochii nemeşilor îngălbeniţi:

— N'a minţit prorocul meu! Craiul lui s'a ridicat! Să grijim de-acum să nu ne-ajungă focul şi sângele prorocit de el!

Nemeşii se uluiră pe-o clipă. Ii trezi cuvântul vici-şpanului Hollaki:

— Solgăbirăii Gál şi Naláczi să grăbească îndată la Mesteacăn şi cu ajutoare armate să puie în lanţuri şi să ducă la robie pe căpeteniile răsvrătirii!

Ei porniră 'n clipă. Pe când pogoreau îngânduraţi pe treptele castelului strălucit, baroneasa Maria le grăi în glasul unei presimţiri dureroase:

— Grijiţi, solgăbirăi, căci azi e 1 Noemvrie...

— Şi-apoi?

— E ziua morţilor...

VII

Nemeşii se'mprăştiară ca potârnichile. Soţii Iózsika alergară pe căi lăturalnice la Branişca, unde găsiră curtea în fierbere.

— Bate vântul nebuniei! îi spuse baronului curteanul cel mai vechiu şi cel mai credincios.

— De când?

— Din zori, de când nimeriră nebunii dela Mesteacăn. Nu mai răsbim cu ei. Vreau să plece'n oaste la Bălgrad.

— Când?

— Chiar acum.

Baronul se duse'n mijlocul lor şi le spuse că el nu se 'mpotriveşte binelui, dar s'aştepte să-i sosească şi lui porunca împărătească de slobozenie. Toată Lunia şi-o petrecu printre iobagi şi isbuti să-i păciuească. Noaptea durmi ca un butuc. Iar Marţi porni de-odată cu zorile la fişpan şi la comânduirea oştirii, să ceară măsuri pentru zăgăzuirea primejdiei. Dar nu isprăvi nimic. Pe când se'ntoarse, cu noaptea 'n cap, îşi găsi castelul întunecat şi baroneasa plângând amar.

— Ce s'a întâmplat?

— Vine urgiea prorocului, Gál şi Naláczi ucişi! Toată nemeşimea din Crişcior stârpită! Csiszér tăiat cu toporul! Copiii lui străpunşi cu parii!

Cuvintele ei din urmă, însă, le înăbuşiră urletele unei mulţimi răsvrătite şi'n clipa aceea se revărsă în casă o lumină orbitoare. Venea dela şurile şi dela jirezile aprinse.

— Suntem pierduţi! strigă baroneasa.

— Nu te teme, îi răspunse soţul înfiorat.

— Ne prind!

— Vino după mine!

Se strecurară apoi încet într'o pivniţă îngustă şi de-acolo într'un tunel întortocheat, prin care răsbătură la marginea grădinii cu pomii deşi şi de acolo 'n câmp şi'n codru, să-şi mântuească zilele.

Din umbra copacilor presăraţi cu raze de stele soţii chinuiţi de spaimă îşi mai aruncară odată privirea 'ndurerată spre curtea lor încinsă'n flacări. Părea un rug uriaş, pe care se mistuieşte toată trufia lor deşartă...

VIII

Isbutiră a străbate nestingheriți prin pădurile străvechi și a scăpa neatinși din vijelia prăpădului. Nu se opriră până'n părțile bănățene, unde se ocrotiră la neamurile baronesei. Acolo numai se potoliră inimile lor prădate de groază. Acolo luară cunoștință despre biruințele lui Horia depe Valea Arieșului, despre cuceririle lui Cloșca de prin părțile Ampoiului și mai ales despre cruzimile lui Crișan din ținutul Zărandului.

— Mai furios decât lupul în turmă! Mai sângeros decât tigrul în cireadă! Taie pruncii ca napii! Îngroapă de vii femeile, cum se îngroapă toamna viea! Arde de vii bătrânii cum se ard făcliile de ceară! Nu-i bălaur mai prădalnic pe lume decât diavolul acesta cu trup de om! isbucnea baronul când i se pomenea numele. In schimb i se lumina și fața și privirea, de câteori amintea cineva de bunătatea prorocului și limba lui îngâna:

— Ce suflet curat și milostiv! Cum mă ruga să-l ascult între patru ochi, să-mi descopere o taină mare! Ii tremura durerea'n ochi, și lacrămile pe gene! Și eu nu l-am înțeles! O, de l-aș fi ascultat, azi aș fi mai fericit!...

— Cine poate fi, oare? îl întreba adesea baroneasa.

— Numai Dumnezeu îl știe, îi răspundea el cu duioșie.

IX

Povarnici erau norii de pe ceriul tomnatec, dar mai povarnice simțirile îndurerării din sufletul lui Iózsika, într'un amurg înflăcărat, căci în vatra de jăratec a apusului el își vedea marea de foc a curții sale, în care i se topiseră toate comorile bogăției sale vestite.

Soarele asfințise. Se așternu veșmântul serii peste fire. Și veșmântul întunecării îmbrăcă și sufletul lui. Nici o rază dela steluța nădejdii nu-i licărea în zarea viitorului.

Vremea însă nu-i statornică. Și tainic este și jocul dintre întunerec și lumină. O singură solie făcu să-i năvălească soare nou în inimă.

— Veste bună! Răsculații sunt sdrobiți! Nemeșimea-i biruitoare! strigă vesel crainicul trimis de-un văr al său.

— Și ne putem întoarce acasă? întrebă el plin de voie.

— Indată.

— O, cât am dorit eu clipa asta... Spune-mi, însă, cum s'a petrecut minunea?

— Mai mult cu mintea, decât cu vitejia.

— Spune, cum?

— Pe țărani i-am înșelat cu făgăduința că le împlinim toate dorințele, numai să oprească năvălirile și să se liniștească pân'om iscăli hârtia păcii. Și'n vremea asta i-am încunjurat bine cu armata... Pe împăratul l-am deslipit de ei așa c'am bătut o coroană cu numele lui Horia și l-am făcut să creadă că răsculații vreau să-l surpe.

— Și n'a venit împăratul la fața locului, să vadă starea lucrului?

— Nu, căci i-am spus că bântue ciuma pe-aici.

— Bine c'am ajuns la pace. Spune-i vărului că-i mulțumesc de solia bucuriei!

Crainicul plecă. Sufletele soților Iózsika plutea în lumini de sărbătoare.

— Ne ducem, draga mea, iar la moșie... Și ne-om înfiripa de nou cuibuțul... Il vom înviea din sperlă și cenușă... Și-l vom umplea din nou de fericire...

— Ne ducem, Anton, și poate om cunoaște și pe prorocul cel cu inimă așa de caldă pentru noi.

— Mai mult, dragă, să-i și răsplătim bunătatea, tot cu bine...

X

Răscoala se potolise. Căpeteniile erau întemnițate și alături de ele zăcea în lanțuri o lume întreagă de țărani nevinovați. Cârmuirea-l încredință pe baronul Iózsika să cutreiere temnițele și să-i mai cearnă pe cei închiși acolo. El porni la colindate. Cercetă cetatea Devei și se'nfioră în fața movilei cenușii, subt bulgării căreia odihneau atâtea trupuri țărănești ciopârțite de setea răsbunării nemeșești. Se opri la temnița Aiudului și se'ngrozi de leșurile iobagilor înecați acolo cu fum de paie jilave. Trecu apoi la închisorile Bălgradului. Aici întâiul pas și-l îndreptă spre prinsoarea, în care se ținea legat acela, care i-a umplut cu groaza cea mai mare sufletul, Crișan cel dârz și aspru, spaima Zarandului.

Abia i se deschise ușa mare de fier și abia-l învălui cu privirea-i scăpărătoare de mânie, pe robul înlănțuit, acela se însenină la față și-l întrebă cu graiul blând pe baron:

— Nu mă cunoști?

— De unde să te cunosc, haramie? îi răspunse Iózsika răstit.

— De-acasă, dela tine.

— M'a ferit Dumnezeu de fața ta sălbatică și de mâna ta tâlhărească!

— Nu Dumnezeu, baroane, ci tu te-ai ferit de mine și de-aceea ai gustat din cupa atâtor suferințe.

— Nu te pricep.

— Eu sunt prorocul! strigă Crișan răspicat, de-i zuruiră lanțurile de pe el și se ului baronul.

— Tu?

— Eu!

— Tu, Crișan, fiara Zărandului?

— Chiar eu!

— Proroc?

— Proroc! Căci mi-ai făcut un bine odată 'n viaţă. Zăceam bolnav pe-o margine de şanţ. Tu treceai pe acolo cu hinteul. M'ai ridicat frăţeşte şi m'ai ocrotit la curtea ta, părinteşte. De aceea am ţinut şi eu ca binefacerii să-i răspund cu altă binefacere...

— Dar de ce trebuea să te faci proroc?

— Căci jurământ greu îmi lega inima mea, ca toate blestemele ceriului să lovească de-oi trăda ceva din taina răscoalei.

— Ce blesteme?

— Să m'ajungă lepra şi ameţeala şi peatra rea şi toate durerile boalelor şi pe mine şi pe copiii mei şi pe toţi nepoţii mei.

— Cam greu

— Şi altele şi mai grele! Să se crepe râpile să mă înghită! Să se surpe munţii să mă îngroape! Dumnezeu să mă şteargă din cartea drepţilor!... O, mă'nfior şi-acum de el!...

— Şi-apoi?

Datoria recunoştinţii însă nu mă lasă în pace. De aceea am îmbrăcat veşmântul prorociei... Căci binelui oricum trebuie să i se închine cu bine!...

A. NANU

LA MĂNĂSTIRE

Te abaţi din drum. Un tăvălug de piatră scobit în munte, e mănăstirea. Doar turla răsare, desenând pe seninul cerului crucea. Căsuţe curate în jur. sumedenii de flori şi vietăţi mute,

In mănăstire: La toacă

cernite, îţi ies în cale. Intrebi de popas, poarta lăcaşului sfânt ţi se deschide. Cuprins de smerenie, deslipit de patimi, păşeşti în urma tainei ce se ascunde. Te opreşti la arhondărie. Pătrunzi în liniştea apăsătoare care-ţi strânge sufletul.

In chilioara ce ţi s'a dat, cauţi să-ţi aduni gândurile, dar ele nu vin, te lasă singur cu ce ai în faţă... Văruială proaspătă, miros crud, pat de brad, saltea de fân, ţol de dimie... şi toate îţi par frumoase, nu vezi decât icoana.

Prin fereastra deschisă privirea-ţi fuge. Ici, în tindă, o maică vârstnică silabiseşte în Psaltire, un chip de înger într'alt colţ duce un fir prin râuri spumoase... aplecată pe brazda înflorită nu-i vezi chipul, dar o cunoşti, — e maica Veronica.

Se lasă întunericul. Din căsuţe ies câte două, trei maici deodată. Se aude toaca, le cheamă la rugi. Pe potecuţă e ca un nor greu ce trece încet şi limpezeşte cerul iar.

Biserica e mică; miros de ceară curată, miros de tămâe şi fum. Zidurile nu-i sunt împodobite, e piatră de munte cioplită, altarul e mic, icoane pe iconostas, icoane atârnate ici, colo, pe piatră. Icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului e vie parcă, — „e singura ce n'a fost atinsă de focul care a mistuit cândva mănăstirea“...

Dar ochiul nu mai vede nimic. Cuprins de o evlavie ce n'ai simţit cum te-a pătruns, smerit asculţi şi te rogi.

Nu'nchizi ochii până târziu în noapte, nu gândeşti, nu vezi, nu auzi, liniştea nu-ţi vine.

Câte taine nu afli... Ţi-a ieşit în cale maica Varvara. E fragedă, şi cu chipul prea frumos să-l vezi cernit. A venit să ceară linişte sufletească într'un miez de noapte. Era promisă unui sătean voinic şi mândru... care fusese prins la un alt sătean găsit înjunghiat... Când l-au dus între puşti ea a fugit de-acasă, înebunită. Aici a avut linişte şi vindecare... S'a pomenit, nu de mult, cu Gheorghe al ei găsit fără vină de omor. Venise prea târziu „se dase Maicii Domnului“ şi chipul îi e senin.

Maica Heretina a uitat şi ea decând a venit aci, nu-i vine în minte decât Ionică, stins în a treia Duminecă după cununie.

Intri în căsuţa maicii stareţe, — venită de

curând să ducă trebile mănăstirii în locul celei pe care n'o mai duc picioarele. E rumenă, voinică trăită bine. O găsești mai întotdeauna cu ochii'n țăfăloage — tot socotește. Aude scârțâitul ușei și vede dâra de lumină ce a pătruns odată cu tine în odaia întunecată. Ridică ochii, desprinde de după urechi ochelarii să te vadă mai bine, îți întinde un scaun, pe care stai sfios. Vorbește maica stareță, spune multe, povestea mănăstirii din firea'n păr, focul care a fost aci, potopul... „de luă mai toată șița de pe case“, înșiră treburile ce are și-ți spune „cât e de grea stăreția“.

Pașii te duc pe cărărue către căsuța înflorită, mai din deal. Un stol de maici pe prispă, întind între ele o pânză, lipite una de alta, trec prin mână fir de aur, lucrează la un patrafir. Deoparte, maica Evdochia citește o Evanghelie. Te oprești în loc, te 'ntorci din drum, nu vrei să turburi curățenia unor suflete chinuite.

Calci grădinița maicii Natalia, o prinzi în lăcrămi. Te vede, fața i se 'nseninează, simte nevoia unei spovedanii. Iți aduce într'o strachină nouă, înflorită, câteva mere rumene. Maica povestește, tu o descoși, timpul se scurge...

Iar toaca... Șirul tainelor dureroase trece la rugă.

Chipuri cunoscute acum, umblă de colo, colo, aprind lumânări, tămâe, mai toate cântă în șoaptă. Fețele lor nu mai au nimic omenesc.

Nici noaptea asta nu 'nchizi ochii curând și totuși sufletul ți-e par'că în odihnă.

O maică ți-a pus pe masă un mănunchiu de rosmarin într'o oală de lut. O alta ți-a adus o strachină cu pere pârguite. Maica Veronica ți-a împodobit chilia cu trandafiri. Simt și ele că ai venit în cuibul sfânt să cauți liniște unui suflet frământat.

Rând pe rând afli tainele ce 'nchide poarta sfântului lăcaș; te 'nfiori, că's multe suferințe cuibărite aici.

Ai zărit în biserică două chipuri vestejite și uscate ce aveau pe față seninătatea Dumnezeirii. Steteau deoparte, ruga lor era mai smerită parcă. Sunt două surori, — maica Apolinaria și maica Irina, bătrâna stareță.

Noaptea s'a lăsat, toacă de vecernie. Pleci îngândurat, liniștea nu te prinde iar. Gândești la maicile surori. Aduse într'o zi de vară, când nu aveau mai mult de șase și trei ani. Au plecat cu toții din satul lor de munte... la poarta mănăstirii, bărbatul și-a lăsat să intre tovarășa cu două copile de mână... el s'a dus mai departe, a îmbrăcat rassa.

Mănăstirea Văratec: Atelierul de covoară

De atunci maicile surori nu au părăsit biserica. Nu sunt mâhnite, căci altă viață nu au cunoscut.

Ai intrat aici pentru o clipă și nu te 'nduri să pleci.

Ești departe de lume, departe de tine însuți. Ai bătut la poarta sfântă să cauți liniște și ai găsit-o.

Clipa de răgaz a trecut de mult, te chiamă viața și treci poarta cuibului de rugăciune ducând în suflet smerenie multă, dar și povara atâtor taine.

MARINA BĂRBĂCIORU

Meditație în gang

O rază de lumină în gang s'a furișat
In gangul umed, rece, murdar și'ntunecat
Și s'a lipit pe zidul de piatră mucezită,
Sfioasă și umilă, lucind nefericită.

Avea ceva din soare, un dor sau un avânt,
Recunoșteai într'ânsa luminătorul sfânt.
Dar raza era tristă și fără de putere,
Era subțire, slabă, răpusă de durere.

Lucea acolo mică, un petec aurind,
Se cunoștea că'n umbră visează suferind,
Din ce în ce mai pală, mai ștearsă, aburită,
Până pieri cu totul, de negură 'nghițită.

Și mi-a venit atuncia să plâng de mila ei
Cum aș fi plâns de mila durerii inimei:
In lume de se naște un suflet delicat
Se'năbușe și moare în gangu-i blestemat...

P. POSSA

O POVESTE CU TÂLC

„BERBECARII"

— Nu cetiți povești? E păcat! spunea cineva într'o societate.

— Eh! Poveștile-s pentru copii! zimbi altcineva, superior.

— Eu citesc cu nespusă plăcere povești, urmă celce începuse vorba. In ele aflu multă fantezie și multă vorbă cu miez.

Unul surâse malițios. Surâsul voia să spună: iacă a ajuns în mintea copiilor!

— Poți să tot surâzi, îi replică apărătorul poveștilor.

— Câteodată este o poveste de acestea, disprețuită de cine nu știe cântări sufletele, o confesie minunată, o expresie, un extract al meditărilor îndelungate, filosofice chiar, da, filosofice.

— Ei, asta-i prea mult! Filosofie...

— Rudimentară, dacă vreți, dar filosofie, care poate ținea piept cu raționamentele unse cu toate unsorile ale cutăror... rabuliști. Mai mult decât teoria seacă — o să vă lămurească teza mea, o poveste. E culeasă din „gura poporului" de învățătorul George Cătană, sub dominația maşteră a stăpânirii ungurești. Povestea a apărut în 1908, în partea I a „Poveștilor Poporale din Banat".[1] „Povestea celor doisprezece miniștri". Auzită când eram copil, în Remetea—Pogoniciu, însemnă entuziastul folklorist învățător bănățean.

Iată povestea:

Un împărat a plecat odată cu doisprezece miniștri ai săi la plimbare, afară de oraș și a ajuns pe câmp, unde a dat de un moș, care lucra din greu.

Ascultați convorbirea între împăratul (nerecunoscut de țăran) și între moșul dela sapă:

— Bună ziua moșule!

— Mulțumesc dtale, domnule!

— Lucri bărbătește, moșule, ca un voinic tânăr.

— Lucru, domnule, că n'am încotro, că-s om sărac și așa ne-a lăsat Dumnezeu pe noi, paorii (bănățănism = țăranii, dela nemțescul Bauer), să lucrăm cu trupul, iar dumneavoastră, domnii, cu mintea.

— Dar cât capeți la zi, moșule?

— 30 de crițari, domnule!

— Puțin.

— De atâta mi-s vrednic, domnule; dar află că eu din acești bani numai a treia parte o folosesc pentru mine, cu o parte îmi plătesc unele datorii vechi, iar o parte o dau cu camătă.

[1] Edit. Ciurcu, Brașov.

Impăratul pricepu pe dată că unde o mână moșul, numai miniștrii săi... „boată".

Mai întrebă împăratul: — De câți ani a nins pe meriște moșule?, la ceeace moșul îi răspunse: — De treizeci de ani, domnule!

Mulțumit peste seamă, împăratul îi promise să-l facă om bogat, să nu mai lucre cu sapa în holda altuia, dacă i-a da încă un răspuns: Uite, moșule: eu am 12 berbeci bătrâni și nu știu cum să-i tund. Ii voiu trimite la dumneata, să-i tunzi cum știi că e mai bine. Na și o păreche de foarfeci, că vei avea lipsă de ele.

— Mulțumesc de foarfeci, domnule!... trimite numai berbecii la mine, că-i știu eu tunde și fără foarfeci.

Impăratul râse, se dete pe față și-i spuse că întovărășitorii săi sunt miniștrii săi.

— Bine-o fi, zise moșul. Să trăiești dară, înălțate împărate și milostiv să-mi fii, mie, săracului.

Impăratul dete mâna cu moșul, miniștrii se codiră. Pe drum spre casă aduseră miniștrii învinuiri împăratului, că dă mâna cu un paore „prost", la ceeace împăratul le spuse: Nu știu cine e prost — veți vedea mai târziu, eu însă am aflat în acest paore, căruia voi îi ziceți prost, atâta înțelepciune, încât o să-l primesc în sfatul împărătesc, că — vai! — bine prinde sfatul înțeleptului la vreme de nevoie! Iar voi, cari vă țineți făloși și îl numiți prost pe moșul acela, să știți că dacă în opt zile nu-mi explicați vorbirea mea avută cu moșul, vă lapăd din slujbă, pentrucă să știți, că acei ce judecă pe alții și aduc legi, trebue să fie înșiși înțelepți, căci numai așa pot judeca după dreptate.

Plouați și cu frica'n sân, că au să-și piardă rangurile — se duseră cei doisprezece miniștri la moșul cel sfătos, găsindu-l tot în holdă.

— Bine, domnilor miniștri, cum veniți dumneavoastră să cereți învățătură dela mine, un paore prost, pe când dumneavoastră vi-s miniștri învățați destul? întreabă moșul, dar mai apoi se împacă cu gândul să-i scape de necaz și le explică vorbele din rândul trecut.

— Intrebarea întâia a fost, că eu capăt la zi treizeci crițari și din ei numai a treia parte o folosesc pentru mine, cu a doua parte îmi plătesc unele datorii vechi, iar cealaltă parte o dau cu camătă. Eu capăt treizeci de crițari. Din ei trebue să-mi țin și hrănesc părinții, iată deci că mă plătesc de unele datorii vechi, apoi mai trebue să-mi cresc și copiii, iată deci cum dau banii cu camătă.

— Să ne oprim puțintel, spuse celce adusese vorba despre povestea bănățănească. Nu simți și dumneata, domnul meu — și se întoarse spre celce luase în zeflemea povestea — nu simți că e mai mult în mintea cea de pe urmă a românului ăstuia dela coarnele plugului, decât o simplă trecere de vreme, cu „poveștile?“ La început constată: Așa ne-a lăsat Dumnezeu! unul cu trupul și altul cu mintea. Aduce cinstea cuvenită și muncii trupești și celei a creierului. Știe că amândouă trebue să fie în consonanță — că așa sunt clasele sociale — simte, instinctiv, că nu se poate altfel. Și din leafa sa de 30 de crițari a treia parte o dă pentru datoriile cele vechi — se gândește la părinții săi cei bătrâni, la cei neputincioși, iar altă a treia parte o dă bani cu camătă, ca copiii, când vor fi ei mari să-l poată ținea ei mai apoi, la bătrânețe. Iacă un mare adevăr, rostit atât de simplu, dar atât de adânc — un adevăr, care, astăzi, mai cu seamă, ar fi cu cale să fie rostit...

— Da, da, întrerupse unul, acum, când cu „dă-i la mir“ cred unii că se pot resolva probleme așa de grele, ca transițiile dela generație la generație și nivelarea absurdă, comunistă, a claselor sociale!

— Nu, zice țăranul muncitor, nu vreau nivelare cu furca, ci eu stau la câmp și dumneata la masa de scris, numai să lucrăm mână 'n mână. Și mă gândesc și la părinți și și la tineret, ca să ne dăm cinstea, unii altora, căci așa e bine, așa e frumos.

Dar să trecem la întrebarea a doua. Împăratul l-a întrebat pe moș: de câți ani a nins pe meriște? „Împăratul a vrut să știe, că de câți ani sunt eu cărunt“, spune bătrânul și urmează: „Eu i-am spus că de treizeci de ani“.

— Va să zică, întrerupse entuziast, altul, părul cărunt tot mai are căutare! Bătrânii nu sunt la haine vechi, nu sunt vrednici de disprețuit, dacă sunt bătrâni! Sunt bătrâni și bătrâni, ca și tineri și tineri, de toate soiurile — e vorba să se găsească ceice lucră braț la braț!

— Ești dela pașopt zimbi unul, aprobând adevărul cu zâmbetul său.

Și mai întrebară: „Bine, moșule, dar cine sunt cei doisprezece berbeci, pe cari ți-i trimite împăratul să-i tunzi și de ce ți-a dat foarfecile și de ce nu le-ai luat, zicând că-i vei tunde și fără foarfeci? Ce înseamnă asta?“

Moșul răspunse: „Domnilor miniștri! eu mă rușinez a vă spune, dar gândiți o leacă și de loc aflați răspunsul“. Urmând o tăcere, mult grăitoare, răspunse tot moșul: „Cei doisprezece berbeci ce mi-i trimite împăratul sunteți chiar dumneavoastră, cinstiți miniștri, și mie nu mi-a trebuit foarfeci, fiindcă vă tunsei, precum văzurăți, și fără ele“.

Moșul ridică din banii căpătați, spune povestea, o biserică de pomenire, mai înălță curți domnești, mai cumpără pământuri, puse temelii unui sat frumos, aduse oameni săraci din toate părțile, dându-le cele trebuincioase — iar satului îi zise: „Berbecarii“, în amintirea celor doisprezece berbeci ai împăratului.

Povestea se încheie la George Cătană cu constatarea, poate îndreptățită pe vremea ungurească: De atunci însă și până în ziua de astăzi nu a mai fost paore la curțile împărătești, dar nici dreptate nu s'a mai făcut paorelui și nici cinste nu i se mai dă, ci toți îl asupresc și-l năcăjesc în feluri și chipuri....

— M'am dat bătut, zise celce criticase poveștile și întinse mâna apărătorului lor:

— Unde sunt Berbecarii?

Nimeni nu știa să răspundă.

HORIA PETRA-PETRESCU

REALIZĂRILE „ASTREI“ CULTURALE

ȘCOALELE ȚĂRĂNEȘTI

„Astra“, în nobila sa dorință de a aduce foloase, cât mai reale și cât mai durabile populațiunii satelor românești, a introdus, abia de 2 ani încoace, un nou sistem de educațiune și o nouă metodă de a răspândi o cultură integrală în păturile largi ale poporului dela sate.

Acest nou sistem constă în înființarea școlilor țărănești pentru adulți, aproape în toate despărțămintele mai active, pe o durată de timp de 15—30 zile.

În acest interval de timp elevii-țărani adulți sunt întreținuți în mod gratuit în orașul-reședință al despărțământului și o pleiadă de intelectuali — preoți, medici, profesori, advocați, ingineri, agronomi, învățători, veterinari, grădinari, gospodari excelenți — instruează pe elevi, dându-le învățături prețioase, după un program analitic bine stabilit, tratând, în mod practic, chestiuni cari sunt în strânsă legătură cu viața de toate zilele a satelor noastre.

Scopul acestor școli este să pună la curent cât mai bine pe săteanul român, cu toate inovațiunile recente și raționale, din toate ramurile economiei modernizate. Gândul „Astrei“ este ca să difuzeze

Elevii școalei țărănești din Reghin

contra revizionismului dușman, prin argumentele originei noastre dacoromane și ale neîntreruptei noastre continuități pe pământul strămoșesc, le-am întărit iubirea de patrie și prin arătarea geografiei țării noastre, situată așa de norocos pe globul terestru, cu imensele ei bogății în toate elementele, cari pot face fericit un popor luminat. N'am uitat să le descriem în culori vii îndatoririle ce le avem de a ne păstra forța și sănătatea fizică și morală, înconjurând viciile și bolile ce duc la degenerare și slăbire; le-am înșirat îndatoririle față de fisc, față de stat, pentruce trebuesc plătite dările; apoi legile de circulațiune pe drumuri, cele de vânat, pescuit; am insistat asupra constituțiunii țării noastre și am arătat sfaturile de urmat la vânzări-cumpărări, la moșteniri, la testamente; am arătat importanța și înrâurirea pădurilor asupra climei și a ploilor etc.

Tot în acest interval de timp am serbat, în modul cel mai demn, ziua de 24 Ianuarie, aniversara unirii principatelor, punând pe elevii țărani să reprezinte pe scenă piesa „Unirea", care a produs o impresiune profundă asupra imensului număr de spectatori.

La sfârșitul cursurilor, examenul ținut a fost un prilej de strălucită verificare a străduințelor din ambele părți: de o parte elevii s'au dovedit că au știut să profite enorm de mult din cele auzite, de altă parte intelectualii-profesori s'au convins că munca lor depusă pentru cultivarea și luminarea fraților dela sate, n'a fost zadarnică, iar „Astra", prin reprezentanții săi, aducând mari sacrificii materiale, este mândră că și-a putut îndeplini sfânta datorie față de neam.

Viitorul patriei noastre depinde, în mare măsură, de felul cum vom ști să îndrumăm elementul românesc, biopolitic, spre cărările progresului cultural și material, cu ajutorul invențiunilor veacului acestuia.

Soluționarea crâncenelor crize în care suntem încleștați încă atârnă de aplicarea cât mai neîntârziată a acestor metode noi de viață, de luptă și de muncă. De sigur aceste realizări așteaptă sacrificiu. Dar noi nu uităm deviza Per aspera, ad astra.

Dr. E. NICOARĂ,
Președ. desp. Astra Reghin

în cercuri cât mai largi aceste cunoștințe și în urma lor să se ajungă la țăranul cultivat, care să fie înarmat cu toate armele de a păși cu hărnicie și cu deplină pricepere pe căile progresului, ajungând la o bună stare materială-economică, dar și la un grad de civilizațiune sănătoasă, care să fie o nesdruncinată chezășie pentru dominațiunea perpetuă a elementului românesc.

„Astra", constatând că multe izvoare de câștig cunoscute până acum s'au secătuit, prin școlile țărănești se străduește să deschidă orizonturi noi de muncă și de câștig, îndrumând pe elevi să îmbrățișeze noi ramuri de producțiune, rentabile și căutate astăzi.

In Ardeal, până de curând, în preajma crizei economice, exploatările de păduri au asigurat viața românilor din regiunile muntoase. Acum, pe acest teren, munca s'a sistat, sau a fost redusă în mare măsură. Românii din aceste regiuni sunt instruiți să îmbrățișeze unii creșterea vitelor de rasă bună, vite cari sunt căutate în țările din occident și orient, alții să facă tovărășii de lăptării, alții să introducă pomicultura, avicultura sau apicultura, toate având de astăzi înainte perspective de a deveni cele mai rentabile izvoare de câștig.

Paralel cu aceste instrucțiuni practice și de primă importanță, elevii școlilor țărănești primesc o educațiune, care poate fi numită în mod firesc educațiune integrală. Ei sunt introduși în cunoștințe cari le sunt necesare la tot pasul vieții. La școala despărțământului Reghin, ne-am străduit să-i împărtășim cu o serie de cunoștințe utile din domeniul credinței strămoșești, pentru a-i mobiliza ca soldați credincioși contra sectarilor subversivi-dușmani ai unității noastre naționale; tot așa le-am întărit conștiința de români prin lecțiuni alese din istoria trecutului românesc, dându-le îndemnul de-a lupta

Neghiobia se așează drept în față, ca s'o vadă lumea; inteligența se așează mai la dos, ca ea să vadă lumea.

CARMEN SYLVA

POETUL

Poetul e nebunul rătăcit
In lumea celor pururea grăbiți,
In lumea surzilor de armonie,
Acolo unde'n veci domnește
Ingrozitoarea nepăsare.

Poetu-i desrădăcinatul gloatei
Nesimțitoare și haine'n suflet,
E flacăra țâșnită'n din gunoi,
Prin însăși ea purificată.
El care, totuș, cu iubire,
Coboară cerul pe pământ
Să bea profanii vinul sfânt.

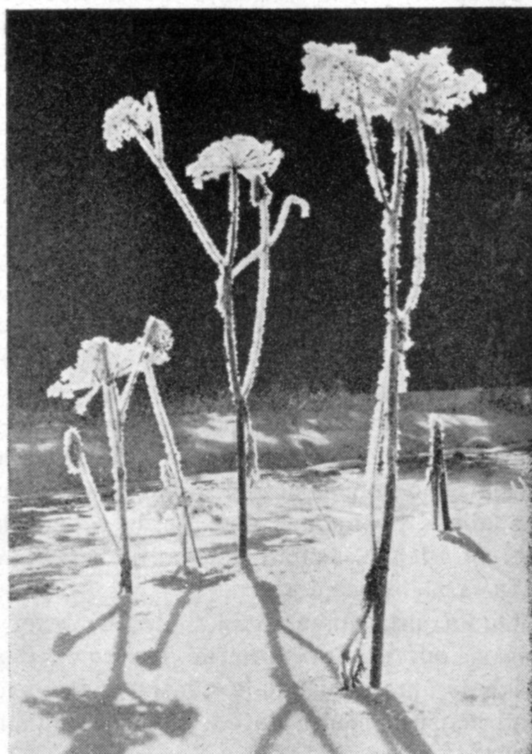
Poetul este floarea ne'ntinată
In care roua tremură sfioasă:
Iar cântecele care-au picurat
Cu dureroasă sfâșiere
Sunt frânturi din sufletu-i curat
Ca lacrămile de fecioară
Și ca zăpada de pe munte.

Poetul e oglindă luminoasă:
El vede pentru tot norodul.
Poetul e simțirea vie
Ce plânge pentru voi — și care
Și'n năbușe durerea ce-l sfâșie,
In mincinoase versuri, ca să cânte
Idila care să vă'ncânte,
Când ar fi scris mai bine-o elegie.

O, mulțumiți-i pentru toată jertfa:
Să-l alungați cu pietre dela voi,
Și să-l lăsați să moară în noroi...
Iar dacă mila totuși vă cuprinde,
Drept pâine dați-i fiere și otravă,
Iar adăpost — o casă de nebuni.

Acesta, vai, acesta e poetul!

DAFNA-BLAGAIANA

Siluete

IARNA

Se cerne floare după floare harnic,
Flori albe, ce s'aștern ușoare,
De fluturi albi în roi fugarnic,
Sau clipe albe, vise călătoare...

Cu-atâta drag și sfântă măestrie
Se'mbracă totul în tăcere,
Că pare-o albă simfonie
De triste flori, plăpânde, efemere...

Iar când te pierzi în zările'ncețate
Vezi zâne, ce alerg ușoare,
Se prind în horă zvăpăiate
Stârnind în juru-le un colb de floare albă.

DAFNA-BLAGAIANA

ÎNDRUMAREA VIEȚII

Concentrarea spiritului și disciplinarea de sine

Invățatul Nyssens spunea, că dacă vrei să cucerești lumea trebue să începi prin a te cuceri pe tine însuți.

Intr'un număr anterior al revistei noastre arătam, cum educarea voinței conduce pe individ la cultivarea tendințelor și la crearea de obișnuințe sau deprinderi bune. In cele ce urmează voiu schița modul cum cineva se poate cuceri pe sine, realizându-și eul său ideal.

Știm că idealul fiecărui om inteligent este să fie sănătos, bun, stimat, capabil să judece bine, să execute o hotărâre, să vorbească și să scrie frumos, să exercite o influență socială, să aibe avere, etc., cu un cuvânt să aibă calități prin cari să poată avea succes în viață, devenind util sieși, familiei, societății.

Cum se poate ajunge la cucerirea acestui ideal?

Incepem prin a constata că în fiecare om există înăscut şi un fond de slăbiciune sau de defect. Această slăbiciune pare şi mai mare (zice Pascal) la acei cari nu o cunosc, fiindcă i se adaogă ignoranța.

Dacă fiecare din noi posedăm elemente viciate cari trebuesc îndreptate, nu este mai puțin adevărat că în fiecare din noi există şi germenul aptitudinii necesare acestei îndreptări.

Pentru desvoltarea acestei aptitudini este nevoie de o disciplină individuală şi fără a ne angaja la întâmplare în viață, trebuie să ne obişnuim să urmărim realizarea idealului după un plan sau program tras de mai înainte şi cu mijloace bazate pe principii corecte bine stabilite.

Atât programul cât şi mijloacele trebuesc bine studiate. Se impune deci să ne concentrăm spiritul şi atenția asupra lor şi să reflectăm îndeajuns la stabilirea lor.

Odată programul stabilit, trebue executat. Trebue să coordonăm sforțările noastre după principiile hotărâte, dirijându-le constant către scopul acțiunii noastre, pentru ca ele să nu se abată dela program.

In concentrarea spiritului nostru centralizăm atenția numai asupra actului pe care urmează să-l executăm şi pentru ca procesul de concentrație să fie realizat şi atins cu eficacitate, trebuie să prelungim cât mai mult şi mai profund examenul obiectului, subiectului sau acțiunii considerate.

Concentrația spiritului ar cuprinde deci exercitarea celor patru calități: atenția, autocontrolul continuitatea şi persistența. Atenția stă la bază; selfcontrolul este necesar pentru a ne controla şi stăpâni gândurile, îndepărtând ideile rele sau străine subiectului; continuitatea susține atenția şi evită întreruperile; persistența forțează atenția să rămână aplicată până la terminarea acțiunii propuse.

Această educare a inconştientului şi a stăpânirii de sine s'ar putea reduce deci la două legi:

1. Să nu se accepte în suflet nici un gând sau concepție negativă. Nimic deci din ceeace ar putea aduce grijă, nelinişte, ură, invidie, gelozie, descurajare, etc.

2. Să se concentreze toată gândirea numai asupra unei unice chestiuni, ştiut fiind că unitatea de scop aduce unitatea de comandament şi aceasta din urmă aduce victoria.

Negreşit că cineva neantrenat trebue să se antreneze în această concentrare a atenției. Va începe cu un timp mai scurt — să zic — un minut şi va merge progresiv până la o jumătate de oră sau chiar mai mult. In acest mod putem parveni a vedea problema din toate laturile ei şi scoțând din ea tot ceeace este adevărat, bine şi frumos.

Dacă geniile sunt privite ca făpturi cu anumite trăsături înăscute, nu e mai puțin adevărat că aceste trăsături se evidențiază şi se desvoltă printr'un exercițiu constant, printr'o aplicație concentrată şi prelungită.

Repetiția sforțărilor mintale, antrenamentul progresiv permite individului să-şi educă ideile şi sentimentele ce le doreşte şi-l fac să activeze aşa cum vrea şi cum trebue.

Dacă am face o anchetă în vre-o meserie oarecare s'ar putea uşor constata, că 97% din cei ce lucrează duc o existență mediocră; 3% sunt numai acei ce reuşesc să-şi întocmească o viață mai superioară.

Fiecare din indivizii cari sunt mediocri sau au existența inferioară, dau diferite explicații insuccesului lor. Cei mai mulți spun că nu au avut noroc, alții că au fost bolnavi, sau nu pot să lucreze. Dacă însă se analizează mai de aproape chestiunea, se constată că ei fac parte din categoria celor cari nu practică higiena, nu au o direcție hotărîtă în viață, nu-şi concentrează atenția asupra acțiunilor lor. Aceşti indivizi pot fi clasificați deci printre neantrenați, emotivi sau apatici.

Considerăm ca *neantrenați* pe acei indivizi, cari posedă facultățile mintale ajunse la un grad suficient pentru a putea practica o concentrare a spiritului, dar cari nu le-au exercitat îndeajuns. Au deci aptitudini de cari nu s'au servit. Deseori numai simpla cetire a unor bune sfaturi (ca cele prezente) este suficientă pentru obținerea unor bune rezultate.

Considerăm ca *emotivi* pe oamenii sensibili, repeziți, impulsivi, acei la cari sentimentele, pasiunile şi dorințele nu sunt indiguite printr'un autocontrol.

Pentru a desvolta la ei stăpânirea de sine sau selfcontrolul, trebue să începem prin a-i antrena la linişte sau calm, antrenament expus în unul din articolele anterioare. Programul lor zilnic trebue să le reguleze ora de sculare, culcare, precum şi abținerea dela lecturi pasionante şi dela spectacole enervante. Vor suprima de asemenea din alimentație mâncărurile prea acre, sărate sau pipărate, alcoolicele, cafeaua, ceaiul, etc., vor căuta tovărăşia oamenilor cumpătați, liniştiți, cu judecata calmă. Acestea se vor executa la început cu oarecare greutate, deoarece emotivii caută tocmai pe ceice au defecte asemănătoare. Pentruca un emotiv să se poată concentra trebue să-l pasioneze subiectul sau obiectul. Se vor căuta deci subiectele sau obiectele ce-l interesează.

Incetul cu încetul însă se va antrena să-şi concentreze spiritul voluntar şi asupra lucrurilor sau ființelor cari nu deşteaptă sentimente puternice, sau nu-l pot excita spontan. Reuşim mai uşor

atunci când începem să deșteptăm emotivitatea numai asupra uneia din părțile sau fețele subiectului sau obiectului.

Apaticii constituesc categoria indiferenților. De multe ori constituția lor organică este lipsită de produsul anumitor glande (tiroidă, hipofisă, suprarenală, etc.). Sentimentele lor par adormite, plăcerile lor sunt puțin vii și nu provoacă repede vre-o acțiune. Pentru a-i putea face să lucreze trebue să-i stimulăm, recomandându-le în special cultura fizică (gimnastica respiratorică). Trebue apoi să cercetăm în mintea lor, care este punctul ce ar putea deștepta interes sau curiozitate (bani, vanitate, etc.) și prin acest punct să excităm dorințele în înțelesul unei educări a facultăților lor. Negreșit că medicul poate veni în ajutor, combătând defectul glandelor sau făcând o psihoanaliză.

Aceste categorii de indivizi trebuesc puse în legătură cu oameni entuziaști, energici, activi, care să aibă bunăvoința față de ele și să le dea sugestiuni folositoare. Câte odată vre-un om plin de însuflețire poate să le deștepte curiozitatea (intelectuală), și ne vom servi de ea pentru a concentra voluntar atenția asupra subiectului sau obiectului din programul lor de viață.

În rezumat exercițiile speciale cari pot duce la o bună antrenare de concentrare a spiritului ar fi:

1. Lecturile scurte și bune. Trebue să se citească încet și să se construiască imagini corespunzătoare textului citit, fără a îndrepta atenția la stil. Dupăce s'a citit capitolul să se explice altei persoane imaginare, (dar puțin inteligente) făcându-o să înțeleagă. Dacă se urmărește și perfecționarea stilului, se recitește textul, îndreptându-se atenția la stil. Închizând apoi cartea se urmăresc imaginile, scriindu-se textul, fără a face uz de memorie, corectând numai ortografia și stilul.

Se va repeta procedeul poate chiar de zece ori.

2. În fața unei idei obsedante, a unei emoții intense, trebue să se facă respirațiuni pulmonare profunde și expirații prelungite, numărând 20 de fiecare din aceste mișcări respiratorice.

3. Se mai recomandă luarea unei atitudini de statuie, adică aceia a unei ființe lăsată în voie, însă imobilă.

Această atitudine permite să se dobândească liniștea. Se închid deci ochii, se evită mișcarea, se respiră încet superficial, alungând orice idee sau sentiment care ar veni în minte. Această recomandare s'ar părea contrară concentrării spiritului. În realitate prin alungarea gândului se înlesnește, la nevoie, concentrarea și autocontrolul și se vor putea alunga, când vom voi, gândurile rele, parazitare.

4. La masă se va căuta să nu se vorbească prea mult și mai ales de afaceri; se vor alege subiecte ușoare, probleme banale. Se vor evita certurile familiare.

5. Trebuie apoi ca individul să-și creieze obiceiuri noi pentru a-și făuri un inconștient plăcut. In acest scop se va repeți de mai multe ori acelaș act bun, reflectându-se mai mult asupra primei lui executări. Se va susține ideia bună prin autosugestiuni, etc. De obiceiu creiem obiceiuri pentru a suprima pe cere rele, instalate anterior.

Dacă însă se atacă din front o problemă nouă, găsim totdeauna o opoziție în subconștient.

Este bine deci să fim diplomați cu noi înșine, lăsând în liniște defectele și înlocuindu-le pe nesimțite.

6. Să aibă o continuitate în lucrul său. Dacă, de exemplu, începe citirea unui jurnal, nu trebuie să-l parcurgă repede dela un capăt la altul. Mai întâi va citi titlurile articolelor și apoi va ceti complect unul din articole. Acest articol va trebui însă cetit până la sfârșit, chiar dacă nu-l interesează.

Și tot așa dacă a inceput un cântec îl va cânta integral, dacă a început soluția unei probleme, o va duce până la sfârșit.

7. Nu trebuie cineva să se critice și nici să critice pe alții. Proverbul spune că trebue să întoarcem de șapte ori limba în gură înainte de a pronunța un cuvânt (mai ales vre-un cuvânt jignitor). Se va vorbi încet și clar.

Nu trebuie să uităm că suntem stăpâni pe cuvintele ce trebuie să le pronunțăm, dar suntem sclavii cuvintelor pronunțate.

8. Ne vom obișnui să nu ne gândim decât la ceeace dorim să alungăm din minte sau care ne-ar produce neliniște, regrete, obsesiuni, etc.

Esențialul în aceste sfaturi este deci antrenarea. In fiecare moment trebuie să utilizăm faptele bune prezente pentru a ne ameliora. Și prin repețire vom ajunge la o bună ordine, atitudine, judecată, control, etc.

Buna antrenare ne aduce odată cu stăpânirea sensibilității noastre și un echilibru mintal și sufletesc, de care mă voiu ocupa în alt articol.

Dr. GH. PREDA

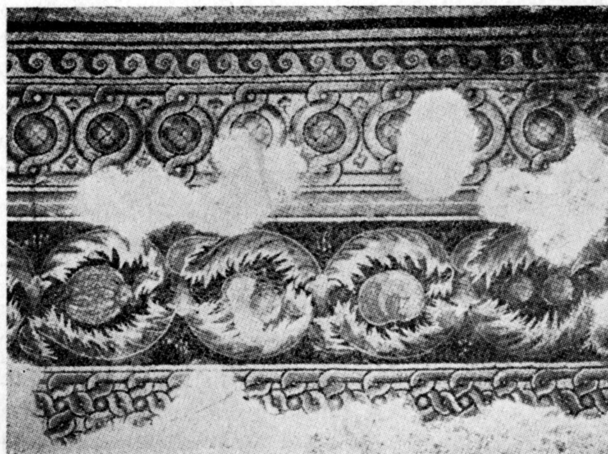
OMENIA

Oricâte însușiri ar avea cineva, numai virtutea îi poate pune pe cap cununa de laur neveștejit, dăruindu-i cea mai frumoasă însușire specifică a omului — omenia. Așadar, abia dela omenie în sus începe deplina distincțiune a unei personalități.

S. MEHEDINȚI

VECHI MONUMENTE DE ARTĂ CREŞTINĂ

Descoperire importantă

Biserica din Vifleem: Mozaic

Arheologul englez Harvey, având de cercetat tăria zidurilor bisericii celei mai mari, a mănăstirii din Vifleem, a descoperit în Iunie 1934, la o adâncime de 0'73 m. vechea pardoseală de mozaic a bisericii, datând foarte probabil din timpul împăratului Constantin cel mare şi fiind deci cel mai vechi mozaic creştin cunoscut până azi.

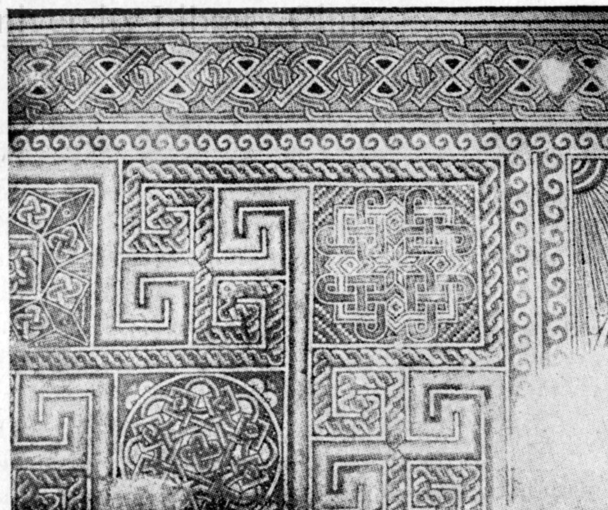
Se ştia că în prima formă biserica aceasta fusese ridicată de sfânta Elena, mama lui Constantin cel mare, dar renovările ulterioare — mai ales sub Iustinian şi Manuel Comnen la 1162 ascunseseră cu totul urmele primei forme, încât nu se cunoştea nimic din ea.

Descoperirea, cu totul întâmplătoare, a inginerului englez este de aceea cu atât mai importantă.

Bucata cea mai mare de mozaic aşezată în mijlocul bisericii, se întinde dela răsărit la apus, şi e lungă de 16'36 m. şi lată de 6'80 m. Frumuseţea, figurile şi culorile lui storc admiraţia tuturor. Culorile sunt de vre-o 13 feluri, nuanţate cu o artă neîntrecută. Artistul orientat după modele clasice, precreştine. Linii drepte şi curbe se întretaie în felurite forme, dând cele mai variate figuri de frunze, de flori, sau pur şi simplu de geometrie. Un motiv dominant este svastica.

La capătul bucăţii acesteia, spre apus, este un patrat, celebru de pe acum. Mărimea e de 4'88+4'88 m. E aşa numit mozaic al fructelor, pentrucă îl închid de jur-împrejur două cadre de 0'55 m. lăţime în care sunt zugrăvite rodii, pepeni, pere, struguri, mere, etc. Intr'altă bucată sunt zugrăviţi maci şi spice, primii ca simbol al morţii, ultimele ca simbol al vieţii. Numai într'o bucată mică patrată (0.72+0'72 m.) întocmită din pietricele roşii şi negre, se cuprinde în mijloc inscripţia: ΙΧΘΥΣ adecă Ἰησους Χριστὸς Θεοῦ Υἱὸς Σωτήρ (Isus Hristos Fiul lui Dumnezeu Mântuitorul). E singurul semn creştin. N'apucase să se formeze o artă a mozaicului cu motive creştine. Meşterii se inspirau din motive arhaice.

Descoperirea aceasta va duce la interesante concluzii în ştiinţa arheologiei. D. S.

Biserica din Vifleem: Mozaic

NOTE DE DRUM

SPRE SOARELE DELA ASSUAN

— 1929 —

SPRE LUXOR

Dimineaţa am plecat cu trenul din Cairo, lăsând la hotel aproape întreg bagajul nostru până ne vom întoarce înapoi. La plecarea din hotel, cei trei negri, Ali, Hasan şi Mohamed, ne-au condus până la maşină, unul aducându-ne bastonul, altul casca, altul geamantanul. La gară iar am pus picioarele în funcţie să mă apăr de arabii obraznici cari încercau cu forţa să-mi transporte bagajul pe care mi-l puteam duce singur.

Pe peronul gării, două eglezoaice în haine de sport se plimbă ţinând în mâini legate de curele, căşti albe coloniale. Se'ntorc din Sudan sau poate din Uganda sau Tanganika. Nu departe de ele vedem soldaţi sudanezi, negri, cu tăeturi

lungi de cuţit, pe obraz şi mândri în hainele lor.

Trenul ne duce dealungul Nilului în sus spre Luxor. Mergem spre locul unde soarele nu e acoperit de nori niciodată, unde e vară veşnică, unde soarele e aur, unde soarele are culoarea părului iubitei mele de acum 15 ani, iubită despre care spuneam atunci: „ea are părul de aur, aşa cum îmi închipuesc că trebue să fie soarele dela Luxor sau la Assuan". Şi iată încă un vis al meu împlinit. Merg spre Luxor unde este cea mai bună climă din lume, cel mai curat soare, cea mai veşnică vară. Plec spre Luxor, unde tuberculoşii nu mai mor, unde reumaticii se vindecă, unde nefriticii mor de bătrâneţe, unde cardiacii n'au edeme; spre Luxor, locul în care n'ar trebui să moară nimeni niciodată şi unde faraonii, morţi acum cinci mii de ani, trăesc şi azi, mai vii decât noi.

Drumul pe care îl facem noi acum dela Cairo la Luxor, are 674 km., iar dela Luxor la Assuan 208 km. Mergem deci dela meridianul 30 latitudine nordică (Cairo) până la tropicul racului (Assuan). Calea noastră ferată duce până la Chartum (capitala Sudanului) şi este cea mai lungă cale ferată din Africa. Această cale ferată în viitor se va întinde până la lacul Victoria Nyanza, adecă exac t până la Ecuator şi e proectată să lege Egiptul cu sudul Africei, în special de când Englezii după răsboiu au pus mâna pe colonia Tanganika (fostă colonie germană). Este deci o linie de cea mai mare importanţă pentru Englezi, cărora le leagă aproape toate coloniile lor africane.

Calea ferată merge tot timpul aproape de Nil, pe care nu-l părăseşte fiindcă în dreapta şi stânga noastră avem pustiuri de nisip. In drumul nostru se află un singur oraş departe de linia principală a trenului, oraşul Fajum (Medinet-el-Fajum) care este o oază în pustie şi la care duce o cale ferată laterală. Trenul nu merge mai repede decât ale noastre, însă se deosebeşte prin aceea că compartimentele n'au uşi spre culoar şi n'au calorifere, fiindcă pe aici nu e frig niciodată. Cel mai mare frig e acum iarna, când noi nu mai putem de cald. E o Duminecă, frumoasă ca toate zilele din Egipt. In compartiment căldura este aproape insuportabilă, dar curentul ne face bine. Din pustiul de nisip, praful ne umple pe toţi şi de aceea din când în când în fiecare compartiment vine un servitor al trenului şi scutură praful cu o mică mătură de pene. Câmpia Nilului e verde, iar grâul răsărit acum e destul de mare şi frumos. In câte-o gară locuitorii satului cască gurile uitându-se lung la tren. Privind mai lung la ei, vezi chipuri, figuri şi profiluri de faraoni. In adevăr, aici pe Valea Nilului se găsesc fellahi şi copţi cari sunt urmaşi ai vechiului popor egiptean şi cari vorbesc limba lor, nu limba arabă. Prin figurile lor blânde şi ascultătoare se deosebesc mult de arabii iuţi şi înşelători. In gări, ţărani arabi vând smochine înfăşurate în plicuri de hârtie. Cumpăr un pachet chiar în momentul când trenul s'a pus în mişcare. Arabul care mi-a vândut, a grijit de mi-a pus — pentru ochi — deasupra o smochină umflată adecă coaptă; restul pachetului era plin cu dopuri de hârtie. In altă gară nici nu s'a oprit trenul nostru şi ţăranii din cl. III se şi coboară repede şi aleargă spre Nil. Ne uităm curioşi să vedem ce e? Departe, o femee sta lângă un măgar care trăgea după el o teleagă încărcată cu trestie de zahăr. Intr'o clipă, ţăranii au golit teleaga femeii şi vine fiecare aducând în mână 1—2 trestii lungi de câte 2—3 metri, din care au şi început să mănânce, curăţind coaja trestiei cu dinţii şi sugând miezul dulce.

In drumul nostru atingem câteva orăşele: Beni-Suef, Beni-Hassan, Tel-El-Amarna, Assiut, Abydos, cu gări frumoase şi inscripţii arabe şi engleze. La Dendara trenul părăseşte partea stângă a Nilului şi trece pe un pod frumos de fier, în partea dreaptă, făcând împreună cu Nilul, un semicerc mare când ne apropiem de Luxor.

Seara la 9^{40} ajungem la Luxor, lăsând trenul nostru să meargă mai departe spre Assuan. In gara mică ne aşteptau servitorii hotelului Savoy, cari au fost anunţaţi de noi prin o telegramă trimisă din Cairo. Noapte minunată de vară, pe străduţe strâmte, cu căscioare de orăşel de provincie, în urma hamalului mergem pe jos fiindcă în gară n'am găsit trăsură sau maşină. Şi totuşi ce fior plăcut şi fericit trecea prin mine în momentul când un călător arab mi-a spus că am sosit la „Logzor!" O mulţumire mai deplină şi o fericire mai mare n'am avut niciodată.

E noapte când ajungem la hotelul nostru care se află în faţa Nilului, un hotel mare şi frumos, cu hall larg, pian şi camere frumoase, curate, cu paturi acoperite cu tüll, ca să ne apere de ţânţari. Dupăce m'am aranjat în cameră am eşit în grădina din faţă plină cu portocali şi mandarini; eşind din grădină, am în faţă, jos la vre-o 6—7 metri, apa Nilului, la care trebue să scobori pentruca să ajungi, fiindcă aici malul drept e mult mai înalt decât cel stâng. Am privit departe pe Nil şi-l vedeam cum curge liniştit şi încet, ducând la vale luntri cu pânze, iar mai în sus vaporaşele cu motor, luminate, ale Agenţiei Cook. De partea cealaltă a Nilului în faţa mea, departe, departe, acolo unde nu mai văd acum noaptea, desigur că este Theba cu minele ei, iar mai încolo, ascunsă între munţi desigur e Valea Regilor cu mormintele faraonilor şi al lui Tut-Ank-Amon, pe care le vom vedea mâine.

A doua zi m'am deşteptat, având impresia că sunt într'o zi de Iulie la noi şi soarele mi-a

năvălit în cameră, când am dat la o parte perdelele dela ferestre. Pentru ziua de azi avem în program vizitarea Thebei și Valea Regilor cu mormântul lui Tut-Ank-Amon. Dimineața, înainte de plecare, fac o plimbare prin orășel. Zi caldă de vară, cu praf cald pe străzi. Țărani în haine albe își văd de afaceri. Călători europeni, călări pe măgăruși, merg pe drum până afară din oraș, să vadă ruinele templului din Karnak; în urma măgărușilor, stăpânii lor aleargă dând cu bățul în ei să meargă mai repede. La dreapta drumului care iese din oraș și duce spre Karnak, o clădire frumoasă în formă de vilă superbă, îmi atrage atenția prin cântecele cari ies din ea. E o școală americană de misionari și elevii au acum oră de cântare. Școli de acestea sunt multe, semănate prin Egipt. Peste drum de această școală se află școala primară arabă. Copiii sunt la oră, fereastra e deschisă, așa că din stradă văd în clasă. Copiii șed frumos în bănci cu fesurile în cap, iar învățătorul, și el cu fesul pe cap, la catedră. Un copil în picioare răspunde. Ceeace îmi atrage atenția sunt costumele europene ale tuturor copiilor de școală și ale învățătorului. Se vede că sunt numai copii de intelectuali, singurii cari cercetează școala, spre deosebire de țărani, cari acolo nu sunt obligați să meargă la școală.

Mergând înainte am ieșit din oraș, unde văd irigații, iar împrejurul irigațiilor câmpie verde cu grâul înalt de o palmă. Acum la Crăciun, în Egipt a răsărit grâul și este mare și frumos.

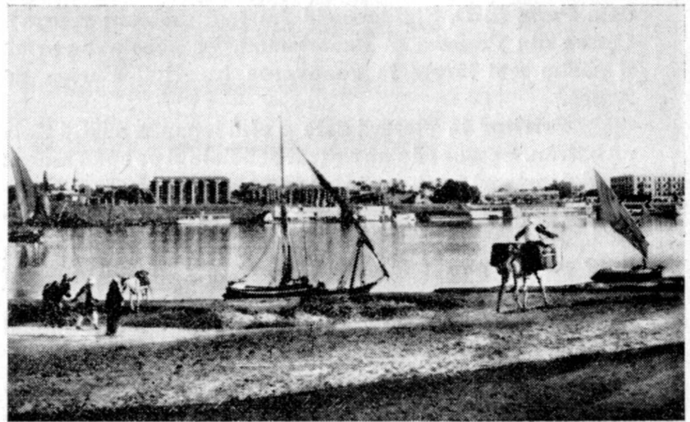
Pentru a vedea Valea Regilor care se află în stânga Nilului, trecem râul cu o barcă cu pânze, așa cum acum cinci mii de ani, treceau și faraonii. De partea cealaltă a Nilului, în nisip, ne așteaptă mai multe mașini Ford noi, în cari ne urcăm. Drum de nisip și de praf. Mașinile aleargă nebunește pe câmpia largă, umbrită uneori de palmieri săraci și de tufișuri cu nume necunoscute. La marginea câmpiei se întind munți pustii și galbeni, nisipoși. Intrăm între acești munți și ajungem pe o vale largă și întortochiată. In fuga mașinei întâlnim femei frumoase, îmbrăcate în haine de bărbați, cari ne zâmbesc călări pe măgăruși, cari le duc și pe ele pe acest drum spre Valea Regilor. Merg și ele ca și noi să vadă mormântul lui Tut-Ank-Amon și uneia care e foarte tânără și ne zâmbește roșindu-se, îi facem semn cu mâna din mașină și-i strigăm „darling“ (drăguță) întorcându-ne capetele după ea, care nu ne poate face semne, fiindcă și-a ferit măgărușul să trecem noi și acum se ține bine de căpăstru, să nu cadă. Inainte, pe aici nu erau mașini, numai măgăruși și toți călătorii erau bucuroși să meargă călări pe aceste animale și să se fotografieze călare.

Mergem vre-un sfert de oră cu mașina pe această vale, ajungem aproape de capătul ei care se înfundă și ne oprim. Am ajuns lângă cimitirul faraonilor și coborîm din mașini. După câțiva pași suntem în mijlocul „cimitirului“ faimoasa vale a regilor, unde s'au descoperit atâtea morminte de faraoni și unde se vor descoperi încă multe morminte, fiindcă aici se înmormântau toți faraonii cari locuiau în vechea Theba. Capătul văii e închis și soldații arabi păzesc intrarea. Cartea și insigna de congresiști ne scutește de taxă de intrare. La stânga avem imediat un mormânt a cărui intrare largă face impresia unui palat; intrăm în mormânt ai cărui pereți sunt din piatră sculptată cu hieroglife colorate. Cu cât înaintăm mai mult, cu atât ne scoborîm în jos pe nesimțite, ca pe o pantă ușoară. Cameră după cameră, până la cea din urmă. In fund de tot era sarcofagul cu mumia, dar acum nu se mai vede nici una nici alta, toate fiind duse la muzeu. Ieșim. Mai înainte, la dreapta, se vede o grămadă de scânduri, bârne, și mulți soldați arabi într'o baracă pe marginea unui mormânt. Este faimosul mormânt al lui Tut-Ank-Amon, descoperit în 1922 și acum păzit de soldați, fiindcă mumia se află încă în mormânt într'un sicriu de aur, iar mormântul mai are camere încă descoperite. Acest mormânt, ale cărui bogății le-am văzut în muzeul din Cairo, dela descoperire până acum a făcut multe victime omenești în urma blestemului scris cu hieroglife în interiorul său. Lordul Carnarvon care a descoperit mormântul, a murit în urma unei înțepături de muscă ieșită din mormânt. Asistentul său Carter, care a continuat săpăturile, a murit în urma unei boale misterioase împotriva căreia știința medicală a fost neputincioasă. Moartea lovi și pe roentgenologul Raleigh, la câteva zile dupăce s'a întors din Egipt, unde a cercetat cu razele X mumia lui Tut-Ank-Amon. Cauza morții lui Raleigh a rămas tot atât de misterioasă și nepătrunsă. Doi fotografi cari fotografiaseră camera mortuară a răsbunătorului faraon, întorcându-se dela Luxor la Cairo, au avut un accident de automobil, în care au pierit amândoi, iar plăcile fotografice s'au spart în mii de țăndări. Moartea alor trei persoane, cari și-au dat sfârșitul în ultimii doi ani, este pusă în legătură tot cu această legendară răsbunare a regelui egiptean. Acum câteva zile, o altă victimă se pare că a căzut jertfă aceleiaș soarte ingrate, căreia se spune că sunt hărăziți toți aceia cari au fost în contact direct cu rămășițele pământești ale lui Tut-Ank-Amon. Este vorba de savantul Bethel, fiul multimilionarului lord Westbury. Bethel a fost colaboratorul lui Carter pe vremea când acesta făcea săpăturile la Luxor. Presa engleză spune că dânsul este a noua persoană care moare dupăce a vizitat mormântul numit și dă amănuntul că tânărul tocmai

făcea nişte glume asupra lui Tut-Ank-Amon, la o petrecere la Londra, când deodată se simţi rău şi muri în câteva minute, de un atac de apoplexie.

Intrarea în mormânt se face mai întâi printr'o gaură largă de câţiva metri patraţi scoborînd pe scări de lemn. O mulţime de călători aşteaptă împrejurul intrării să le vină rândul şi toţi fac coadă, fiindcă nu pot intra mai mulţi de şase inşi odată. Coborîm pe scările de lemn până ajungem la intrarea camerei dintâi care este o cameră mică, simplă, fără inscripţii pe pereţi, având la stânga o altă cameră deasemenea simplă şi plină de unelte pentru săpăturile mormântului. Camerele sunt luminate cu electricitate. Din camera în care am intrat nu putem merge mai departe, o bară de lemn de care ne răzimăm ne opreşte să mergem în camera care urmează la dreapta — camera a treia. Această cameră este aşezată mai jos şi e mai largă decât a noastră. E simplă şi ea, fără inscripţii, par'c'ar fi o pivniţă. E luminată frumos cu electricitate şi sufletul nostru se scutură puţin, când ştim că aci e Tut-Ank-Amon. În mijlocul camerei se află un sarcofag mare de granit negru, sculptat frumos cu hieroglife, iar afară din el şi ţinut deasupra lui, se află un sicriu de aur strălucitor, sculptat şi lucrat artistic, ca şi celelalte două sicrie de aur pe cari le-am văzut în muzeul egiptean dela Cairo. Sicriul şi sarcofagul sunt acoperite cu un clopot mare de sticlă.

În întunericul din pământ, luminat de becurile electrice, sarcofagul cu sicriul de aur, au o strălucire din poveşti. Toţi cari ne aflăm în mormânt tăcem şi privim această minune şi această bogăţie. Aici e Tut-Ank-Amon! Tăcem, nu vorbim nici în şoapte, par'că ne-am teme să nu se deştepte din somnul lui de mii de ani şi din sicriul lui de aur, în care par'că somnul e mai dulce, iar deşteptându-l par'că am face un păcat! Poetul când a făcut poezia următoare n'a ştiut că a făcut-o pentru somnul lui Tut-Ank-Amon:

Templul din Luxor

Iar el intre dune pierdute,
Somn fără curmare şi greu
Dormit-a, de treizeci de sute
De ani, el dormit-a mereu...

(Va urma) Dr. EUGENIU DOBROTĂ

COMORILE NOASTRE ARTISTICE

Biserica din Tălmăcel

Biserica din Tălmăcel: Pantocrator

Credinţa a îndemnat şi însufleţit pe strămoşii noştri să ridice locaşuri de închinare, urme ale unor vremuri de multă evlavie creştină. Aceste locaşuri leagă prezentul cu trecutul unor vremi pe cât de grele pe atât de pline de fapte mărețe.

Credincioşii noştri dupăce au scăpat de silnicia de a trece la unire, pe la anul 1750, cuprinşi de multă bucurie, s'au sfătuit să zidească o biserică nouă în locul celei de lemn. Au adunat materialul cu mari jertfe, deşi erau numai 8 cară în sat: Tălmăcenii se ocupau mai mult cu oieritul, fiind că Tălmăcelul era comună de munte, cu puţin teren cultivabil.

In 1776 s'a zidit fundamentul, în anul următor s'a ridicat până la coperiş şi în anul al treilea s'a pus coperişul. Unii făceau varul la o distanţă de 14 klm. şi cei cu cai îl aduceau în dăsagi, stingându-l pe zid. Bani nu mai aveau să termine turnul.

Legenda spune, că în anul următor a dat Dumnezeu un potop care a desgropat dintr'un părău un butoiu cu galbeni; acesta a fost predat preoţilor pentru a termina turnul. Părăul se numeşte până azi „Părăul Turnului".

Cinci ani mai târziu au adunat ei bani şi la 1786 au terminat pictura în frescă de o valoare deosebită,

dupăcum s'a exprimat profesorul de pictura bizantină dela Paris dl D. Ștefănescu.[1] Au fost angajați zugravii Oprea din Poplaca și Pantelemon. Pe acesta din urmă îl găsim mai târziu la renovarea bisericii Curtea de Argeș.[2]

Privitor la pictură este o altă legendă auzită dela un bătrân. Se zice că s'au ridicat schelele și pe când lucrau cei doi zugravi unul, probabil Oprea, a aprins pipa. Celalalt l-a mustrat, spunându-i că e păcat să pipe în biserică. Acesta i-a răspuns: „Da ce, de ce să fie păcat, doar eu fac pe sfântul, nu el pe mine". In acel moment a căzut de pe schelă și a murit.

La catapeteazmă, în dreapta, se găsește numai numele lui Pantelemon, zugrav 1786.

Mai bine s'a păstrat zugrăveala în tinda bisericii, unde sunt câteva părți din Apocalips.

In biserica din Tălmăcel și-a desvoltat talentul celui mai mare pictor al ardelenilor Octavian Smigelschi. Dl profesor Ciura spune în panegiricul dela mormântul lui Smigelschi: „Era student în gimnaziu, un copil abia, când i s'a zămislit pentru întâia oară visul frumos, de a se face pictor. Privea cu multă dragoste zugrăveala bisericii din Tălmăcel, și ochii lui s'au aprins de o schinteie sfântă, de un vis măreț.

Dumnezeu i-a dat talent și sârguință ca visul acesta măreț să se izbândească. Copilul ce admira cu atâta pietate icoanele modeste ale bisericei din Tălmăcel, a suit treaptă de treaptă scara perfecționării, ajungând a fi azi cel mai mare pictor bisericesc al nostru.

Apariția lui a fascinat deodată lumea întreagă. Numele lui a fost luat pe aripile gloriei și ridicat în șirul celor mai alese talente, cu cari Dumnezeu înzestrează popoarele.

Îndărătul acestei glorii orbitoare, ca o scăpărare de fulger, se ascunde o muncă încordată de ani indelungați, de studii adâncite de pictură prin metropolele artelor și ale științei: München, Ravenna, Florența, Roma, Veneția etc."

Biserica din Tălmăcel: Judecata din urmă

Iată ce au putut face oameni modești cu puțină știință de carte, dar cu neasemănat de multă râvnă pentru biserică.

Tot trecutul nostru e plin de dovezile evlaviei și ale iubirii de buna podoabă a casei lui Dumnezeu.

Pr. IOAN ROMAN

[1] *Prof. D. Ștefănescu a conferențiat în biserica noastră la 22 Nov. 1932 fiind prezentă preoțimea tractului Sibiu, despre arta bizantină în legătură cu pictura bisericii noastre.*

[2] *Ștefan Meteș: Din Istoria artei religioase române.*

VITRINA CĂRȚII

CRONICA LITERARĂ

Emeric Madách: TRAGEDIA OMULUI, poem dramatic. Traducere în versuri de *Octavian Goga.* București, 1934.

Dl O. Goga a făcut un ales serviciu literelor române, când a tradus celebra operă a scriitorului ungur E. Madách (1823—1864). In ea găsim printr'o ingenioasă înmănunchere de idei filosofice, religioase și artistice, „cum se proiectează ca la lumina unui fulger un curs de istorie universală".

Poemul cuprinde 15 tablouri. Primul tablou reprezintă *cerul,* unde Dumnezeu, încunjurat de arhangheli e preamărit în acordul lin pe care îl produce muzica sferelor și cântecul îngerilor. In fața Lui se prezintă spiritul negației, Lucifer, care-și cere partea ce i se cuvine din creațiune. Dumnezeu îi dă cei doi pomi blestemați: pomul cunoașterii și pomul nemuririi. Tabloul al doilea ne înfățișează *paradisul.* Adam și Eva trăesc fericiți, dar sunt amăgiți de Lucifer să guste din pomul cunoașterii ca să fie egali în cunoaștere cu Dumnezeu. Inzadar cuvântul Domnului strigă: *Adame, oprește-te!* Sau: *Omule, fi treaz!* La îndemnurile lui Lucifer, gustă din pomul științei și se îndreaptă spre cel al nemuririi, când un Cheruvim cu sabie de foc îi oprește și glasul Domnului le grăește:

Adame! tu credința mi-ai călcat,
Te las și eu să-ți vezi puterea singur

Iar corul îngerilor cântă:

Muiați-vă de azi in lacrimi cântul,
A 'nvins minciuna, s'a perdut pământul!

Acțiunea din tabloul al doilea se petrece *afară din paradis.* Adam, desfăcut din legătura pro-

videnței, își grijește casa și-și lucrează moșia. Eva devine mamă. Inveșnicește chinul și păcatul. Lucifer descopere lui Adam știința ca să-i fie armă de luptă și de lucru în lipsa lui Dumnezeu, deși aparte spune:

Amarnică ți-a fi odat știința,
Neștirea ta o vei cerși din nou...

La dorința lui Adam și Eva să-și adâncească privirea în viitor, ca să vadă la ce le folosește truda și necazul, Lucifer le împlinește voia și conducându-i în colibă, unde adorm, le zice:

Să fie deci! In văl vrăjit îmbrac
Intregul rost al celor viitoare,
In chip de vis cu jocuri și icoane...

In tablourile următoare (4—14) Adam și Eva, însoțiți de Lucifer, străbat în vis momentele cele mai însemnate ale istoriei universale.

In Egipt Adam e faraon tinăr și puternic: „azi omul e ca domnul de puternic", grăește el și Lucifer e ministrul lui. Eva e soția unui sclav, care moare la picioarele tronului lui faraon, bătut la lucrul piramidelor. Ea devine soția lui Adam. Induioșați amândoi de muzica plânsului și a suferințelor poporului, Adam dă libertate poporului, deși Lucifer se opune.

In Atena Adam — acum Miltiade, învingătorul dela Maraton, este victima libertății, speculată de demagogi.

La Roma Adam cu Eva, Lucifer și alți cetățeni duc o viață destrăbălată; se amuzează cu luptele gladiatorilor, cu jocurile dansatoarelor și cu cântecele anacreontice, în vremece creștinii cuceresc și câștigă tot mai multe suflete. La cuvintele profetice ale apostolului Petru, prin care anunță prăbușirea imperiului

Tu vei pieri, neam laș, corcit și putred
De pe pământul care se premenește.

Adam și Eva se convertesc și se botează creștini.

După Roma urmează *Bizanțul.* Aici Adam e cavalerul Konrad care luptă pentru credință, Eva e prințesa bizantină, Isaura. Cruciații se întorc din Asia și află la Constantinopol lupte, osânde și ruguri contra ereticilor.[1] Și aici Adam rămâne desamăgit de cele ce vede și pleacă mai departe, însoțit de Lucifer.

La Praga Adam ajunge om de știință, astronomul Kepler și Eva e soția lui, Barbara, — o femee destrăbălată. Adam în așteptarea unor vremi cu așezări noui, își află plăcerea în știință și în lectură. Se aude Marsilieza. Adam:

Auzi! Cântarea vremii viitoare,
Iată cuvântul, talismanul care
Va 'ntineri pământul meu moșneag.

La Paris Adam e Danton. Lângă el Lucifer călău, în fața unei ghilotine. Revoluție și moarte aristocraților. Eva apare ca aristocrată ce cucerește îndată grațiile lui Danton. Apoi apare ca femee revoluționară, în zdrențe, care cere drept și plăcere alăturea de dictator, dar e refuzată cu scârbă. Conspirația lui Robespierre duce și pe Danton la eșafod.

Intors la Praga, Adam e din nou Kepler. Admiră Dumnezeirea și vorbește discipolilor despre știință și neputința ei de a descoperi adevărul.

La Londra. Adam face cunoștință cu viața de oraș, cu viața muncitorilor, a studenților și a cerșetorilor; cu viața destrăbălată din cârciume și cu șarlatania, prin care el cucerește pe Eva; dar fiind demascat printr'un act de pietate al Evei este refuzat.

Acum Adam ajunge într'o lume internaționalizată, unde tronează știința rece și fără inimă. Un lucru regretă el aci: patria. In falanster, căminul nouei generații, totul merge după știință, după îndrumările savanților și după legile statului colectivist. Totul este înlocuit de mașină și contează numai utilul. Restul, piese de muzeu. Familia însași cu farmecile ei, aici e desființată.

...doicele la noi,
Le pun ecuații pruncilor la sân,
Ori pun probleme de geometrie...
Dar arta unde-i? Sufletul s'a dus...
Sunt tot obiecte vechi și fără de noimă
Copilăroase.

Adam din nou desamăgit, se desprinde cu Eva și din aceasta lume de „știință înghețată" în care a rămas mut glasul naturii. Apoi împreună cu Lucifer se pierde *în haos,* dar duhul pământului îl cheamă înapoi, arătându-i că rostul omului e pe pământ, ca să-l lucreze.

Intors pe pământ, acum Adam dorește să vadă cum se va stinge neamul omenesc. Să stea el însuși la patul său de moarte. Așa ajunge cu Lucifer într'o regiune acoperită cu zăpadă la casa unui eschimos, unde cunoaște traiul greu dela nord și e amenințat să cadă în brațele femeii eschimosului. Desfăcându-se de ea, Adam strigă:

Vai, ajutor, Lucifer! Să plecăm!
Coboară-mă din viitor acasă!
Să nu mai văd ce crudă-mi este soarta
Și lupta stearpă! Vreau să mă gândesc,
Mai lupt ori ba, cu voia Lui de sus?

Aci Adam se trezește din somn și din vis, în coliba lui — *afară din paradis.* Află prin cuvântul Domnului, că el nu-și poate cunoaște viitorul, ci îi rămâne — folosindu-se de voința liberă și de

[1] Evident, idea aceasta e falsă. Orientul nu s'a folosit de inchiziție ca să distrugă ereziile. Autorul a luat practica din apus și a plasat-o in răsărit.

conştiinţă — *să lupte şi să creadă,* lângă femeea lui, mama Eva. Adam se lasă învins de Dumnezeu, Eva nădăjdueşte într'un Mântuitor, iar Lucifer, pe veci pedepsit, e lăsat să frământe şi mai departe pe om, cu ştiinţa şi tăgada lui, fără însă a-l putea înfrânge. După cum le zice Domnul, întâi lui Adam:

Ţi-e mâna tare, inima înaltă,
Iar câmpul muncii fără de hotar.
Şi'un glas de sus, când bine bagi de seamă,
Te 'ndeamnă 'n drum, te mustră şi te 'nalţă,
Tu să-l asculţi! Iar când a amuţit
Din cer povaţa 'n larma vieţii tale,
Femeia, mai plăpândă, mai curată,
Şi de noroi cu doi paşi mai departe,
Ea are s'o audă, strecurând-o,
Prin inimă in cântec şi visare.
Cu-aceste două iţi va sta alături
In nenoroc ca şi'n zile senine
Un geniu zâmbitor să te mângăie.
Iar Lucifer, tu o verigă'n lanţul
Fără sfârşit, te sbate mai departe!
Tăgada şi ştiinţa ta cea rece
Ca drojdia ce fierbe aluatul,
Vor sbuciuma pe om, dar nu-l vor frânge.
Tu pedepsit vei fi in veşnicie
Văzând de-apururi că ce vrei să strici
Inmugureşte'n bine şi'n frumos.

Natural, după acest prea sintetic cuprins, ne putem întreba: în ce constă *tragedia omului?* Desigur, în neputinţa de a-şi putea cunoaşte şi croi singur viitorul. „Viaţa noastră e ascunsă cu Hristos în Dumnezeu", a spus foarte just şi foarte clar şi lapidar sfântul apostol Pavel. Viaţa omului nu poate fi fericită, decât în Dumnezeu. Cine-i urmează acest rost firesc şi dumnezeesc, gustă bucuria ei; cine nu, se împărtăşeşte numai din otrava, pe care spiritul care veşnic neagă, o pregăteşte omului necredincios.

Poemul, lucrat în genul lui Faust, e greu de idei şi de axiome. Cetirea lui atentă e o desfătare pentru cugetare, iar valoarea-i creşte cu atât mai mult, cu cât genialul autor şi-a găsit la noi traducătorul genial, care i-a redat opera în româneşte, îmbrăcată în toată frumuseţea, claritatea şi autenticitatea ei originală. IL. V. FELEA

Jules Verne: CASTELUL DIN CARPAŢI. Acest roman fantastic, în care autorul descrie o acţiune din viaţa Românilor din munţii Retezatului, şi în care locurile, localităţile şi persoanele toate sunt româneşti, a fost tradus mai întâi în româneşte de Victor Onişor şi tipărit la Sibiu în anul 1897. Traducerea e cât se poate de bună şi complectă. Autorul n'a fost nici odată în Transilvania şi'n munţii Retezatului şi în descrierea locurilor s'a folosit desigur de hărţi germane şi mai ales ungureşti; astfel se explică de ce toate numirile persoanelor şi locurilor amintite în roman sunt date în ungureşte. Victor Onişor în traducere a dat numirea românească a tuturor echivalentelor ungureşti, astfel că romanul este ceeace trebue să fie.

Iată însă că editura „Cugetarea" scoate o nouă ediţie a „Castelului din Carpaţi". Traducerea aci e făcută de un anumit Ion Pas. Dela pagina primă cartea nu-ţi place. Mai întâi traducătorul se recomandă foarte rău, mărturisindu-ne că nu ştie dacă romanul a mai fost tradus în româneşte.

Ceeace isbeşte mai întâi nedumerirea noastră este faptul, că traducătorul ne spune că în traducere a eliminat mai multe pasagii fără rost...

De ce fără rost?

Romanul Ana Karenina al lui Tolstoi după părerea noastră ar trebui să se încheie cu aruncarea Anei înaintea trenului. Totuş Tolstoi a găsit de bine să-l mai lungească cu un capitol şi toţi traducătorii lui Tolstoi traduc şi capitolul acesta. Bine că dl Ion Pas n'a tradus Ana Karenina, că desigur l-ar fi ciungărit, tăindu-i câteva capitole, în special capitolul ultim.

Ceeace ne miră însă mai mult în traducerea lui Ion Pas este lipsa complectă a cunoştinţelor geografice româneşti a acestui „autor" român care pune numai ungureşte numirile ţinuturilor româneşti. De ce n'ai întrebat pe un elev din clasele primare d-le Pas? Şi-ţi spunea că Vajda Hunyad după care d-ta pui semnul întrebării, este Hunedoara, iar Toroczko este Trăscău. Dr. E. D.

CE S'A ÎNTÂMPLAT ÎN LUNA TRECUTA

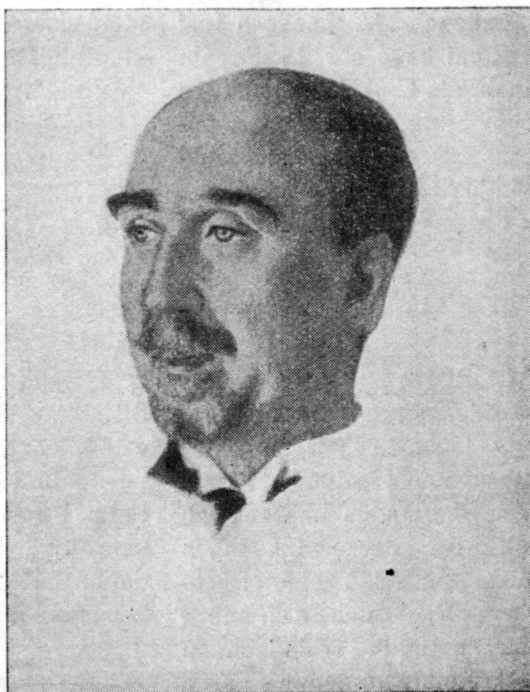
La noi

I. P. S. MITROPOLITUL NICODIM a fost instalat cu mare solemnitate în gloriosul scaun mitropolitan al Moldovei. In ziua acestei instalări Iaşii au avut un praznic, căruia nu i-au lipsit nici proporţiile largi, populare, nici entuziasmul.

Solemnitatea a fost onorată cu prezenţa unui numeros sobor de vlădici în frunte cu I. P. S. Patriarh al Ţării, a doi miniştri, (dl A. Lapedatu şi V. Iamandi), a unei oşti întregi de preoţi din întreg cuprinsul României şi a unui impresionant număr de credincioşi mireni—intelectuali şi ţărani deopotrivă.

Cu acest prilej I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului a predat noului Mitropolit al Moldovei un pe cât de preţios pe-atât de semnificativ dar: Noul Testament al Mitropolitului Simion Ştefan, tipărit în Bălgradul Ardealului (Alba Iulia) în 1648. Darul a fost însoţit de un discurs în care a

I. P. C. Arhim. Policarp Morușca

Dl Sextil Pușcariu

vibrat, curată și entuziastă, toată dragostea de frate întru Hristos și întru neam a înaltului ierarh, urmaș legiuit al Mitropolitului Simion Ștefan.

PLEBISCITUL „FRAȚIEI ORTODOXE ROMÂNE". Într'una din zilele trecute, o delegație în fruntea căreia se găsea I. P. S. Mitropolit Nicolae și dl profesor universitar Sextil Pușcariu, președintele „Frăției ortodoxe române", s'a prezentat la dl G. Tătărăscu, președintele Consiliului de Miniștri, pentru a-i înmâna memoriul prin care numita organizație religioasă cere ca Statul să denunțe Acordul cu Vaticanul și să grăbească lichidarea averii „Fundațiunii Gojdu" care se găsește încă în Ungaria.

Temeinic documentatul memoriu, prin care se cere cât mai urgenta soluționare a unor probleme de cea mai mare importanță pentru salvgardarea unor înalte interese naționale și de stat, este sprijinit de peste o jumătate de milion de iscălituri. Asta echivalează cu un veritabil plebiscit. Tocmai de aceea credem că înțeleapta și massiva intervenție a „Frăției" nu va rămânea fără rezultat.

NOUL EPISCOP AL AMERICII. Este I. P. C. Sa Păr. Arhimandrit Policarp Morușca, starețul Sfintei Mănăstiri H. Bodrog. Spre această înaltă slujbă bisericească l-a rânduit Sfântul Sinod al României și I. P. C. Sa — călugăr cucernic cum este — s'a supus. Sfințirea întru arhiereu o va primi în curând, iar după aceea va pleca în Statele Unite ale Americii pentru a organiza pe Românii ortodocși de-aci într'o episcopie și pentru a-i păstori spre o cât mai creștinească și românească viață.

† Victor Lazăr

Ne bucurăm că S. Sinod în alegerea sa s'a oprit asupra I. P. Cuviosului Arhimandrit dela Bodrog, care s'a făcut cunoscut în toată țara prin neostenita sa râvnă în lucrarea Domnului, dând în acelaș timp și dovezile unui iscusit organizator.

Bunul Dumnezeu să-l aibă 'n paza sa și să-i ajute în înalta vrednicie, dar și în greaua sarcină, la care a fost chemat.

† VICTOR LAZĂR. Fără de veste s'a mutat dintre noi și Victor Lazăr, distinsul dascăl și încercatul publicist care-și trăia la Sibiu seninele sale zile de pensionar, după o zbuciumată viață de cea mai intensă activitate.

Simultan cu misiunea de dascăl (în Poiana Sibiului) pe care a îmbrățișat-o din tinerețe, adormitul întru Domnul a intrat și în gazetărie. Din pricina scrisului său românesc însă a trebuit să părăsească 'n curând Ardealul și să treacă în Vechiul Regat, ca profesor mai întâi în Constanța, apoi în Salonic (Macedonia).

După înfăptuirea unității noastre naționale V. Lazăr a fost câțiva ani profesor la Școala Normală din Cluj. Din anul 1928 trăia la Sibiu, ca pensionar, neîntrerupându-și însă niciodată activitatea de iscusit publicist, care l-a pasionat totdeauna ca pe-un adevărat apostol. Vrednicul dascăl a fost un statornic și prețuit colaborator al „Vieții Ilustrate".

Bunul Dumnezeu să-l așeze cu drepții și să-l împărtășiască de odihnă lină pe celce și-a trăit viața pilduitor de eroic.

La alții

ACORDUL DELA LONDRA. După înțelegerea care s'a realizat în Ianuarie la Roma între Franța și Italia, primul ministru francez, d. Flandin, împreună cu ministrul de externe, d. Laval, a făcut de curând o călătorie la Londra pentru a încheia un acord similar cu Anglia. Tratativele au fost încununate cu deplin succes. Acordul menit să întărească frontul păcii europene a fost încheiat. La el au aderat și alte state. Principial și Germania, în special solicitată să ia atitudine. Numai cât Germania a evitat să se pronunțe asupra câtorva din punctele acordului. Intre altele asupra punctului care privește garantarea independenței Austriei. E și firesc. Fiindcă Hitler nu și-ar putea permite acte de-o așa de vădită ipocrizie.

CONFLICTUL ITALO-ABISINIAN. Politica internațională este intens preocupată de recentul conflict ivit între Abisinia și Italia. Primejdia răsboiului dintre cele două țări încă nu este pe deplin înlăturată. Italia a și trimis în coloniile sale africane dela hotarele Abisiniei două batalioane de soldați, ținând în țară, mobilizate, câteva divizii, gata să plece, la nevoe, în Africa.

Dl Flandin

Dl Mussolini

Totuși se crede, că'n cele din urmă se va ajunge la soluționarea pacinică a conflictului, care, degenerând în răsboi, ar atrage după sine complicații internaționale neprevăzute.

DE TOATE ȘI DE PRETUTINDENI

GHIVECIU

Statuia uriașe din Dakota

GRUPUL URIAȘ. Hotărât, americanii au cultul realizărilor senzaționale mai ales în domeniul tehnicei. Cea mai nouă realizare de acest fel este de bună seamă grupul de statui uriașe al celor patru foști președinți ai Statelor Unite: George Washington, Tomas Jefferson, Abraham Lincoln și Teodor Roosevelt, cari se cioplesc de opt ani de zile, cu concursul câtorva sute de oameni, dintr'o stâncă, înaltă de 2000 de metri, a Munților Negri din Statul Dakota.

Pentruca cineva să-și poată face măcar o aproximativă ideie de mărimae neobicinuită a ace-

stui cvartet de statui, trebue să știe că numai capetele acestora au dimensiuni egale cu ale unui edificiu cu cinci etaje.

AVEM PREA MULȚI FUNCȚIONARI? Anul trecut lumea funcționărească a fost surprinsă de două decrete-legi: a cumulului și a reducerii numărului funcționarilor. Legea cumulului s'a dovedit curând un făt mort, nu pentrucă nu ar exista cumul la noi — și încă de multe ori un cumul nerușinat — ci pentrucă cumularzii cei mari sunt mai ales la București, așa că aceștia sunt trecuți la excepții și rămân cu dreptul de-a cumula.

Ca să putem constata, dacă într'adevăr avem o pletoră de funcționari, e bine să facem o comparație cu alte state. La o mie de locuitori se vin: în Franța 17,8 funcționari, în Svedia 17,5, în Germania 16, în Italia 15,1, în Cehoslovacia 14,5, în Elveția 13,7, în România 12,9, în Belgia 11,5.

Suntem deci aproape de coadă cu privire la numărul funcționarilor și cu toate acestea personalul numără la noi sume uriașe. Cauza e disproporția în plăți. La București este o pletoră, în ministerii, în administrațiile speciale, iar diurnele pentru anumite persoane parazitare sunt cu sutele de milioane, pecând în provincie avem nenumărați funcționari, cari abia o duc de pe o zi pe alta. Ne omoară clientela politică a partidelor, disprețul banului public, rezultat al lipsei de educație religioasă-morală. † V. L.

Surorile siameze

SITUAȚIE FATALA. Una dintre surorile siameze ale Americei a fost cerută de curând în căsătorie. In scopul acesta s'a adresat Ministerului de interne al Statului Illinois. Acesta însă a trebuit să-i refuze cererea, întrucât legile în vigoare nu îngăduesc o asemenea căsătorie. Astfel cele două surori sunt silite să-și împărtășească reciproc soartea care, la naștere, nu le-a zimbit prea grațios.

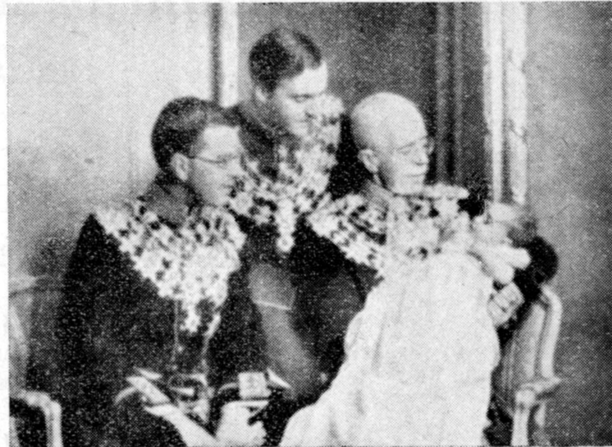
Se spune că ele s'au hotărît de curând să apară și pe ecran.

TURN DE DOUĂ MII DE METRI. Parisul vrea să-și clădească un turn, pe lângă care turnul Eiffel, înalt de trei sute de metri, va rămânea doar o jucărie de copii. Planul acestui turn uriaș este gata. A fost aprobat și de consiliul municipal al Parisului. Turnul înalt de două mii de metri va avea trei terase cu diametrul de câte 450 de m. In cupola turnului se va instala un institut meteorologic și o stațiune de emisiune radiofonică.

Pe terasa mijlocie, la înălțime de 1500 metri, se va construi un orășel — sanatoriu pe seama tuberculoșilor, iar pe terasa cea mai înaltă, se va construi o stațiune de apărare împotriva atacurilor aeriene.

Cupola va fi legată de terasa inferioară prin scări mobile, lungi de 12 chilometri.

Circulația între terase va fi deservită de cinci ascensoare electrice.

Patru generații regale

PATRU GENERAȚII. In palatul regal din Stokholm a fost botezat în ziua de 2 Februarie a anului curent, cel dintâi copil al principelui moștenitor suedez, Gustav Adolf. Chipul de sus înfățișează o scenă pe cât de fericită pe-atât de puțin obicinuită, pe reprezentanții alor patru generații regale: Regele Gustav (strămoș), Principele Moștenitor Gustav Adolf (moș), Prințul Gustav (tată) și micul vlăstar princiar (fiu).

CEEACE N'AR REFUZA ORICE FATĂ, a refuzat celebra stea de cinema, Greta Garbo, în săptămânile trecute. Și anume, o serie întreagă de contracte dintre cele mai ispititoare. De-o pildă: două mii de lire, ca să spună la radio „Allo"; cinci mii de lire ca să scrie câteva rânduri pentru a fi reproduse pe pachetele de hârtie de țigară; zece mii de lire ca să apară o săptămână pe o scenă din New-York, fără să joace sau să spună vr'un cuvânt, etc.

Viaţa veselă

— Dece-ţi deslegi schiurile, domnule profesor, tocmai acum, când începe panta?

— Pentrucă mă grăbesc: Vreau să prind ultimul tren de jos...

SFAT PREŢIOS

— Şi să-ţi mai dau un sfat, amice: când sfârşeşti conferinţa, salută politicos pe ascultători, fiindcă aşa se obicinuieşte şi şterge-o încet, în vârful picioarelor.

— De ce în vârful picioarelor?

— Ca să nu trezeşti pe nimeni din somn.

SUFLET BUN

Tatăl: — Ştii că mi s'a cerut mâna ta şi că te vei căsători curând?

Fata: — Cum? Mă voi despărţi de mama?

Tatăl: — Nu scumpa mea, îi voi da voe, cu mare bucurie, să stea şi ea la tine!

LA ŞCOALĂ

— Cum o chiamă pe femeia aceea care a pricinuit răsboiul Troiei? întreabă profesoara. Dar nici o elevă nu răspunde.

— Totuş, tu ar trebui să ştii, urmă profesoara adresându-se unei eleve din banca a cincea. O cheamă ca pe tine... Ei, acum spune-mi numele acelei femei?

— Ionescu!...

POTRIVIRE

— Se potrivesc bine cei doi logodnici?

— Cred că da. Rudele lui spun: „biata fată!“ iar ale ei: „bietul băiat!“

MAI TARE CA PADEREVSKI

— Inchipueşte-ţi: Paderevski a cântat atât de mult la pian, încât şi-a paralizat două degete.

— Asta nu e nimica: Fiica mea a paralizat două piane în trei zile.

FABRICAŢIE IN SERIE

— Iată singurul Rembrandt, pe care-l puteţi găsi pentru moment, în ţară.

— Dar, bine, adineauri ai spus că ai doi.

— Exact. Insă celalalt nu este încă gata.

MERELE S'AU COPT

— Ce faci acolo sus, băete?

— Vreau să-mi cobor zmeul.

— Dar e agăţat de trei săptămâni acolo sus.

— Păi da, dar numai acum s'au copt merele!

MEMORIA

— Oh, zise o doamnă, am o memorie minunată, numai trei lucruri nu le pot ţine minte. Intâiu numele cuiva, al doilea fizionomia şi al treilea... am uitat ce.

LA COMISARIAT

Un cerşetor a fost arestat. Comisarul îi face morală pe ton părintesc:

— Bine, măi omule, nu ţi-e ruşine să ceri bani pe la cotituri de stradă?

— Păi, să vă spun ceva, domnule comisar: prima dată când am luat banii fără să cer, am fost condamnat la doi ani închisoare!

INADINS

Elevul Ionel, de 8 ani, se adresează directorului şcolii:

— Astăzi după amiazi n'am să pot veni la şcoală, domnule director. Tata e bolnav.

— Bag de seamă că acest lucru se întâmplă oridecâteori are loc un match important de foot-bal.

— Aveţi dreptate, domnule director! Zău că-mi vine să cred, că tata o face înadins.

MOTIVUL

Directorul: — Ai lipsit trei zile dela serviciu. Ai adus un certificat medical?

Funcţionarul: — Nu, domnule director. Am fost cu adevărat bolnav!

CARE PE CARE

— Mitică, ştii tu cine a făcut Alpii?

— ....

— Să-ţi spun eu: tata.

— Asta nu-i nimic. Dar ai auzit tu de marea moartă?

— ....

— Ei pe asta a omorât-o tata.

RASPUNS POTRIVIT

Un domn invitat la cină la un zgârcit, întrebat de un prieten, cum au fost mâncările, răspunde:

— De-ar fi fost supa caldă ca vinul, vinul vechiu ca curcanul şi curcanul gras ca doamna casei, ar fi fost cina foarte bună.

ÎNTRE DOUĂ DOAMNE

Prima: Dumneata care ai călătorit atâta, trebuie să cunoşti bine *geografia*.

A doua: Nu, dragă, e singura ţară unde n'am fost.

POŞTA REDACŢIEI

D. B. în T. — *Iubite Domnule Invăţător! Nu eşti singurul dintre cititori, care ai scris cuvinte măgulitoare despre iscusinţa cu care alcătuim revista. Sunt mulţi cei cari ni-au făcut bucuria de a constata utilitatea acestei publicaţii. D-Ta însă te frământi să afli şi mijloacele cu ajutorul cărora „Viaţa Ilustrată" ar putea pătrunde în fiecare sat, în fiecare Casă culturală sau în fiecare Bibliotecă şcolară.*

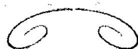
De sigur lucrul nu e de loc imposibil: Invăţătorii, în colaborare cu preoţii şi cu ceilalţi intelectuali ai satelor, ar putea **împreună** *abona măcar un exemplar din „Viaţa Ilustrată", pe care, dupăce l-au citit, să-l lase Casei culturale sau Bibliotecii şcolare a satului.*

Altă modalitate: Aceşti intelectuali n'au decât să aranjeze în fiecare an o serbare culturală, un festival (cu o minimală taxă de intrare, dela 2—5 Lei) şi din venitul unei asemenea serbări sunt sigur că s'ar putea abona o foaie poporală şi o revistă de familie pentru intelectuali, ca cea pe care o întocmim noi.

E o soluţie, care nici în actualele împrejurări de criză nu ar cere prea mari eforturi.

Cu dragoste

N. C.

VIAȚA ILUSTRATĂ

REVISTA DE FAMILIE

APARE LUNAR

SUB AUSPICIILE „FRAȚIEI ORTODOXE ROMÂNE", SECȚIA SIBIU

ABONAMENTUL PE UN AN 200 LEI. PE O JUMATATE DE AN 100 LEI. UN NUMĂR 20 LEI

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: SIBIU, ACADEMIA TEOLOGICA „ANDREIANĂ"

ABONAMENTE SE POT FACE ȘI LA LIBRĂRIA ARHIDIECEZANĂ, SIBIU

Autorii și editurile cari vor să li se anunțe cărțile sau revistele în „Viața Ilustrată", vor trimite redacției noastre câte un exemplar din aceste cărți sau reviste.

Recomandând „Viața Ilustrată" prietinilor D-Voastră, ne veți ajuta s'o scoatem mai bogată și mai ieftină.

Celuice ne face 10 abonamente plătite înainte, îi trimitem revista gratuit.

La trimiterea banilor pentru abonament rugăm să arătați și numărul sub care primiți revista.

TIPARUL TIPOGRAFIEI ARHIDIECEZANE SIBIU

IN ACEST NUMĂR:

PENTRU COLABORATORI

Revista se pune sub tipar totdeauna la 15 ale lunei. Domnii colaboratori sunt rugați să-și trimită manuscrisele până la această dată. Rugăm articole scurte, scrise citeț, pe o singură pagină a hârtiei. Intrucât e posibil, dorim ilustrații (fotografii) la text. Ordinea articolelor e determinată de necesități tehnice, nu de alte considerații. — Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

Primim spre publicare cronici despre evenimentele culturale și sociale din oricare parte a țării. Aceste cronici trebue să fie însă însoțite de f o t o g r a f i i.

